

నాటకాలు

భక్తి, జ్ఞాన, పురాణ, జానపద

చిరుతల శ్రీ కృష్ణలీలలు

సదాశివ సమారంభం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు కౌశిక మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శిక్షవృక్ష

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాలాదే

గురు గౌరీమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు పీఠభూంధ్ర స్వామి

యోగి పరమహంస

అస్మదాచార్య పర్యంతం

గురు తీర్థాంగ స్వామి

గురు లాహరీ మహాశయి

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు వివేకానంద

గురు పాయీ బాలా

గురు ఆరదీంద్

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు చక్రవర్తి ప్రభుపాద

గురు మహాయోగిస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రకేశవర పరమారాధ్య

వందే గురుపరంపరాం...

నన్ను “నేను” తెలుసుకోవటానికి

నన్ను “నేను” మార్చుకోవటానికి

“నేను” గా ఉండటానికి

మరియు అత్యుత్తమ జీవన విధానానికి

కావలసిన భక్తి,జ్ఞాన,కర్మ,ధర్మ సమాచారం ఒకేచోట తెలుగులో ఉచితంగా!

సాధారణంగా వేదాంతం తెలుసుకోవాలనే కోరిక వుంటుంది, కాని గ్రంథాలు అందుబాటులో లేవు. ఇంకొకరి దగ్గర గ్రంథాలు వుంటాయి, కాని జిజ్ఞాసువులకి ఎక్కడ ఉన్నవో తెలియదు. అలాగే కొన్ని లైబ్రరీ లో కొన్ని రకాల పుస్తకాలు మాత్రమే లభ్యం అవుతున్నాయి, అంతేగాక విలువైన గ్రంథాలు సరైన సంరక్షణ లేక కనుమరుగైపోతున్నాయి, కనుక మన అందరి కోసం భారత ప్రభుత్వం పురాతన ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలను సంరక్షించే నిమిత్తం ఎంతో శ్రమతో కంప్యూటరీకరణ ద్వారా ఒక చోట చేర్చుతూ ఆన్ లైన్ చేయటం జరిగింది. ఇటువంటి విలువైన జ్ఞాన సంపదను మరింత సులభంగా అందుబాటులోకి తీసుకురావటానికి సాయి రామ్ సేవక బృందం ఉడతా భక్తి గా ఇప్పటివరకే దాదాపు 5000 పుస్తకాలను వివిధ వర్గాలుగా విభజించి PDF(eBOOK) రూపంలో ఆన్ లైన్ లో ఉచితంగా అందించటం జరిగింది. కనుక ప్రతి ఒక్కరు ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోగలరు. ఇందుకు సహాయం అందించిన భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా <http://www.new.dli.ernet.in>), ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్(<https://archive.org>), గూగుల్ వెబ్ సైట్(<https://www.google.co.in>), మైక్రోసాఫ్ట్ వెబ్ సైట్(<http://www.microsoft.com>) కు మేము ఋణపడివున్నాము.అలాగే ఇటువంటి బృహత్తర కార్యక్రమానికి పెద్ద మొత్తం లో గ్రంథాలను అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమునకు కూడా మనం ఋణపడివున్నాము. సాయి రామ్ సేవక బృందం కోరుకొనేది ఒక్కటి, ప్రతి ఇల్లు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన గ్రంథాలతో నిండిపోవాలన్నదే మా కోరిక.

ఈ గ్రంథాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

- 1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: <http://www.new.dli.ernet.in> లేక <http://www.dli.ernet.in>
- 2) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్: <http://www.sairealattitudemanagement.org>
- 3) సాయి రామ్ గూగుల్ సైట్: <https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement>
- 4) ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్: <https://archive.org/details/SaiRealAttitudeManagement>

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞం పై గల సలహాలు,సూచనలకు సేవక బృందాన్ని సంప్రదించుటకు: sairealattitudemgt@gmail.com

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సమాచారం: <https://www.facebook.com/SaiRealAttitudeManagement>

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సంబంధ వీడియోలు: <https://www.youtube.com/user/sairealattitudemgt>

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞంలో ప్రతి ఒక్కరు పాల్గొని, ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొని,మీరు సంతృప్తులైతే మరొక సాధకునికి, జిజ్ఞాసువులకు మార్గం చూపించగలరని ఆశిస్తున్నాము. మీరు చదువుకోవటంలో ఏమైనా ఇబ్బంది కలిగితే సేవక బృందంను సంప్రదించగలరు. ఒకవేళ మా సేవలో ఏమైన పొరపాటు వస్తే మన్నించగలరు.

ఈ గ్రంథపు భారత ప్రభుత్వ డిజిటల్ లైబ్రరీ గుర్తింపు సంఖ్య: 2020010004732

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ గ్రంథముపై వ్యాపార,ముద్రణ హక్కులు రచయిత,పబ్లిషర్స్ కి గలవు, కనుక వారిని సంప్రదించగలరని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

SaiRealAttitudeManagement(SAI RAM) - సాయి నిజ వ్యక్తిత్వ నిర్వహణ(సాయి రామ్)

*** సర్వం శ్రీ సాయినాథ పాద సమర్పణమస్తు ***

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

<http://www.new.dli.ernet.in>

Digital Library of India: Inc. X

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home Vision Mission Goals Benefits Content Selection Current Status People Funding Copyright Policy FAQ RFP

Books Journals
Newspapers
Palm-Leaves (Manuscripts)

Title:

Author:

Year: to

Subject: Any Subject

Language:

Scanning Centre: Any Centre

[Presentations and Report](#)
[Statistics Report](#)
[Status Report](#)
[Feedback](#) | [Suggestions](#) |
[Problems](#) | [Missing links or](#)
[Books](#)

Click [here](#) for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

[Click Here to know More about DLI](#) ^{New!}

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
<ul style="list-style-type: none">Rashtrapati BhavanCMU-BooksSanskritTTD TirupathiKerala Sahitya Akademi	<ul style="list-style-type: none">INSA	<ul style="list-style-type: none">Times of IndiaIndian ExpressThe HinduDeccan HeraldEenaduVaartha	<ul style="list-style-type: none">Tamil Heritage FoundationAnnaUniversity ^{New!}

Title Beginning with.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Author's Last Name

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Year

1850-1900	1901-1910	1911-1920	1921-1930	1931-1940	1941-1950	1951-
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-------

Subject

Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...
--------------	---------	-----------	-----------	-----	-------------	-----------	----------	----------------------

Language

Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu
----------	---------	---------	-------	---------	---------	-------	--------	------

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

“దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం” అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజూ పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్చాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నీ కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన ‘ఇచ్చ’ (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. “నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది” అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

శ్రీ కృష్ణపరబ్రహ్మ జేనమః.

చిరుతల

శ్రీ కృష్ణలీలలు.

ఇయ్యది

సికింద్రాబాద్ వాస్తవ్యులగు

కందిబాల కిష్టయ్య అండ్ సన్సు వారి

ప్రొత్సాహంబున

అమిదాల రామస్వామిచే

రచియింపబడి.

శ్రీ యుత

చెర్విరాల భాగయ్యగారిచే

సవరింప బడినది.

ప్రకాశకులు

కొండాశంకరయ్య

విద్యావిషయక ప్రకాశకులు, సికింద్రాబాద్.

[బ్రాంచీలు:— హైద్రాబాద్, అండ్ వరంగల్.

1958

కాపీరైటు రిజిస్టర్డ్

[వెల 1-0-0

గ్రంథకర్త :

అమిదాల రామస్వామి కవి

మల్లాపురము.

హెచ్చరిక.

ఈ చిరుతల కృష్ణలీలల యొక్క సర్వాధికారములు గ్రంథకర్త, వల్ల మే మే పొందియున్నారము. కావున మా అనుమతిలేనిది యితరులు దీనిని యెంతమాత్రము అచ్చు వేయకూడదు, అట్లు వేసినచో మేము చేయ యబోవు సివిల్ క్రిమినల్ చర్యలకు బాధ్యులగుదురని తెలియజేయవలెనది.

ఇట్లు,

కొండా శంకరయ్య

పుస్తకముల వ్యాపారము

సికింద్రాబాద్.

శ్రీ కృష్ణ పరబ్రహ్మణేనమః

చిరుతల - శ్రీ కృష్ణలీలలు

కం॥ శ్రీ రుక్మిణీ మనోహర
సారసదళనేత్ర సకల । సన్మునిమిత్రా
ద్వారక నిలయ జనార్దన
సారెకు ననుబోవు నిన్ను । సన్నతిజేతు॥

గణపతి ప్రార్థన.

దర్శ్య॥ మంగళమూర్తి । మా । తంగవదన విఘ్నరాజ ॥మం॥
అంగజ శతకోటిరూప । యఘవినాశ బహుప్రతాప । రంగుమీరగా
నిటకును । రాగదయ్య ఏకదంత ॥మం॥ సరసిజనేత్రా । సుర । సంఘ
వినుతసుచరిత్రా ॥స॥ హరగిరిజావర తనయా । పరదాయక నినుస్మరింతు ।
ధరగుమ్మడి దాలపారి పరభక్తులనేలుమయ్య ॥మం॥

సరస్వతీ ప్రార్థన.

దర్శ్య॥ తల్లి శ్రీశారదాంబ । దయగను సద్గుణకదంబ । పుల్లాబ్జా
క్షీరోనిను నా॥యుల్లమందు నమ్మియుంటి ॥త॥ పరమేష్ఠీప్రియరాణీ । పద్మ
ముఖ గీర్వాణీ । కరణాసాగరినిన్నూ । ఘనముగ నుతియింతుమదిని ॥త॥
ధరగుమ్మడిదాలపారి । హరికోడలవమ్మకోరి । కీరవాణి కంది బాలకిష్టయ
నేలుము భూరి ॥త॥

సం-వ॥ ఇట్టిప్రదేవతాభి పందనం బాచరించి నాయెనర్పం బూనిన
కృష్ణలీలలకు కథావిధానం బెట్టిదనిన.

సూత్రధారి ప్రవేశము.

దర్శ్య॥ కమలాయ తాక్షశౌరికరివరద గిరిధారి । సుమనసవందిత
చరణా । సుజనావన చక్రధారి ॥క॥ దేవకి పనుదేవతనయ । పావనాంగ
యదురాయా । భావజ జనకాప్రమేయ । భవవినాశ సుగుణరాయ ॥క॥
ధరగుమ్మడిదాల సగర । ధామా శ్రీగరుడగమన । సిరులొసంగి కంది
బాల । కిష్టయనేలు దయాఘన ॥క॥

సం-వ॥ ఇటు లరుదెంచి సూత్రధారుండు నటిని బిలచుట.

వాదం - దర్శు.

సూ॥ ఆలస్యము జేయకనిట । కరుదెంచవె సఖినటీ । చాలూనీ
శృంగారము । నీలాలకి మగుణపేటీ ॥౮॥

వ॥ నటీ నీశృంగారం బింతటితోచాలించి ఒకసారి యిటురమ్ము,
నటి ప్రవేశించి.

స॥ నాథా మీకిదె ముక్తకద । ననుబిలచిన పనియదేమి ।
సాదరముగ విన్నవింప । పలిపెటిదానను స్వామి ॥నా॥

వ॥ ప్రాణేశ్వరా నన్నిట్లు తొందరగా బిలపించిన కారణమెట్టిదో
విన్నవించుడు.

సూ॥ వనజాయతలోచని భగ । వంతుని కథలను వినగను । ఘను
లగు యీసభాసదులు । జనుదెంచిరి యీవేళను ॥న॥

వ॥ సఖి యీసభాసదులేదైన మనోరంజకమగు నాటకంబును
దర్శింప కుతూహల చిత్తులై విచ్చేసి యున్నవారలు ఏనాటకము ప్రద
ర్శించిన బాగుండునాయని నిన్ను విచారింపనెంచి బిలచియుంటిని.

స॥ సర్వసమర్థులు కళావి । శారదులును మీరెరుగని । యుర్వి
లోన గలదెద్దియు । యూహించుడి చిత్తమూని ॥స॥

వ॥ మీరెరుగని నాటకంబులుగలవా తామే విన్నవించుడు.

సూ॥ వినుమిక శ్రీకృష్ణలీల । లను ప్రదర్శించియును । జనులంద
రికహ్లాదము । సలుపనెంచి యుంటినేను॥

వ॥ మనోహరీ మనమా లీలామానుష విగ్రహుండగు శ్రీకృష్ణవర
మాత్ముని లీలలను ప్రదర్శింప నెంచియుంటిని యందుకు నీయభిప్రాయ
మేమో విన్నవించుము.

స॥ అటులైనను సంతోషమే । యాలస్యము జేతురేల । పలుతర
కూశ్మాండపారి । భగవంతుడు మెచ్చుమనల॥

వ॥ సరేకాని నాథా ఈకృష్ణలీలను రచించిన వారెవరు రచి
యింప జేసినవారెవరు వారినామంబులం దెలిపి నన్ను కృతార్థురాలిం
జేయుడు.

సూ-వ॥ సరే అటులే విన్నవించెదను వినము,

సీ॥ శ్రీకరంబా మెదక్ జిల్లాల్ జేరిన । తాలూక నర్సపూర్
దానవెలయు । గుమ్మడిదాల గ్రామమ్మున వసియించు । పద్మశాలికు
లుండు పరమయశుడు । కందివంశాద్ధిరాకా శశాంకుండును । బాలకిష్ట
య్యను బరగునతని । సతిసాధ్వి బాలమ్మ సుతులార్జునువారు । సర
సులు సద్గుణశాలురెలమి । ప్రథమసూనుండును బాల్ శైట్టి యననొప్ప ।
పరమాత్మభక్తుండు భవ్యగుణుడు । పరగరెండవవాడు పాపయ్యనా
ముండు । బాలరాజునుగని పరముజెందె । నారాయణ తృతీయ నంద
నుండనువాడు । ధీవిశాలుండు సద్ధీరవరుడు । వినుమి నాలవవాడు వీరయ్య
నాముండు । భూరిక్షచూశాంతి భూషణుండు । రహిని నైదవవాడు రాజ
లింగంబును । సరశస్వభావుండు సజ్జనుండు । సరసుడారవవాడు సహదేవ
నాముండు । వీరలు సత్కీర్తిగోరిమిగుల॥ ఎనుభ మల్లాపురి గ్రామవాసు
డైన । ఆమిదాల రామస్వామియనెడు కవిని । బిలచి బహుమతులిచ్చి
సంప్రీతిలోడ । యిట్టిగ్రంథంబు జెప్పించిరితివినుము.

న-వ॥ ఓహూ ఈ గ్రంథమును రచియించినవారు మల్లాపురి
గ్రామవాసుండగు ఆమిదాల రామస్వామిగారును కృతిజేయించినవారు
కంది బాల్ శైట్టిగారును వారితమ్ములూ సరే యిప్పుడు గ్రాహ్యమైనది.

సూ-వ॥ కాంతామణి కాలనుష్ఠిమించు చున్నది పాత్రీలను
సిద్ధపరచవలయును రమ్ము.

న-వ॥ నాథా అటులే పోవుదము సదుము (నిష్క్రమింతురు)

వసుదేవుడు ప్రవేశము - దగ్గు.

ధీవిశాలుడను భుజబలుడను వసు । దేవుండను వాడనువినరా ।
కేసలకీర్తి వి శాలుడరోహిణి । దేవి దేవకీయు భార్యలురా ॥ధీ॥ అంగజ
తోటి నిభాంగుడసజ్జన । సంగతిగోగు నునుండెదరా । సంగరరంగజయుం
డనురా రిపు । పుంగవులను దునుమాడితి నా ॥ధీ॥ సకలశాస్త్ర పారంగతు
డను ద్వా । రికనగరము పాలింతునురా । ప్రకటితముగ శ్రీగుమ్మడి
దాల । పోరి శ్రీహరికి భక్తుడరా ॥ధీ॥

వ॥ శ్రీమద్వారకా నగరంబును పరిపాలించు వసుదేవ నాముండను
అరివీర భయంకరుండను వింటివాద్వారకా.

దేవకీదేవి ప్రవేశము.

దర్శ్య! దేవకీ దేవిని నేనమ్మా । వసు । దేవుని ప్రియవత్ని నె
కొమ్మా । భావశుద్ధితో పతిపాదంబుల । నేవలుజేసెద శ్రీకరమంచును ॥దే॥
జనకుడుగ్రసేనుడు వినుమా । నా । జనని నుకీలాదేవి నుమా । ఘనభుజ
బలుడా కంసుడన్నయును । మనమునకోధము మాపైదలచెను ॥దే॥
గుమ్మడిదాల పురీశుండూ । యా । కమ్మ విల్లునీజనకుండూ । మమ్ముల
నెట్టులమరి రక్షించునో । యిమ్మహిసే సాపమ్ముజేసితి నో ॥దే॥

దే-వ॥ చెలీ.

చె-వ॥ తల్లీ ఏమియూర్జు.

వాదం - దర్శ్య.

దే॥ చెలియరొవినవే । నా । తొలిజన్మ ఫలమదేమొ తొచదాయె
నామదికిని ॥చె॥ ఖలుడగు యాకంసుడు చెల్లెలినగు నన్నిటుల దుఃఖి ।
ముల ముంపగజేసెను మమ్ముల నెవ్వరు రక్షింతురు ॥చె॥

వ॥ చెలీ నాగర్భమందు పుట్టిన బిడ్డలను పుట్టినట్లు వరుసగా నేడు
గురిని మాయన్నయగు కంసుండు వధించి నాకు తీరనిదుఃఖము గలిగిం
చెను. మఱులనివ్వడు గూడ గర్భనతి నెయుంటిని ఏమిప్రయోజనము.

చె॥ మంచిదినము లూ । యే । తెంచక యుండునెయిటు చిం ।
తించిన ఫలమేమిగలదు ॥మం॥ కొంచెపుగుణుడా కంసుని వంచించును
భగవంతుడే । అంచయాన యిటువలెదుఃఖించకు మొక్కెదనీకును ॥మం॥

వ॥ అమ్మా నీయునురా కంసునికి ముట్టకపోదు మీకు మంచిదిన
ములు రాకమానవు దుఃఖించకుము.

దే॥ ధరణివెలసినా । గుమ్మడిదాల నివాసుడైన । హరిని మన
మునా । నిరతము సదృశ్చితోడ స్మరియించుచు దినములెట్లా । కరమొ
ప్పగ గడిపెద నాకర్మమెట్టులో తెలియదు ॥ద॥

వ॥ చెలీ మాకన్నిటికిని అభగవంతుడేగలడు నాప్రాణేశ్వరుని
సన్నిధికేగెదను. (అని దేవకీదేవి వసుదేవునికడకేతెంచి) ప్రాణేశ్వరా
మీ పాదపద్మంబుల కిదే వందనం బొచరించుదానను,

వ-వ॥ ప్రాణేశ్వరీ చల్లగావర్తిల్లుము ఏమిసమాచారమో విన్న
వించుము.

వాదం - దర్శు.

దే॥ నాథా యాకంనూని । బాధాలకును మనము । బాధాలకును
మనము । యీధరలో జీవించుటెంతైన హీనాము ॥యెంతైన॥

వ॥ ప్రాణేశ్వరా యాదుర్భాగ్యుడగు కంసునితో మనమింకెన్నాళ్లని
యీబాధలనుభవింపవలయునో తోచకున్నది.

వ॥ సరసీజాక్షిరోయట్టి । దురితాత్ముడెవ్వరికి । దురితాత్ముడెవ్వ
రికి । వెరునజాలడు విర్రవీగుచుండునుమాటికి ॥స॥

వ॥ ప్రాణేశ్వరీ ఆకంసుండు పాపభీతిలేనివాడు పగతురకు భయ
పడనివాడు ఇదియంతయు మన పురాకృతఫలంబన వలయును.

దే॥ వేపల్లెకు నేగియుండె । వెలదీ రోహిణిదేవియు । వెలదీ
రోహిణిదేవియు । యాపగిదీమన మేగియుంచొట్ట నె నుండవలయు ॥వే॥

వ॥ ప్రాణేశ్వరా మా అక్కయగు రోహిణీదేని తనకన్నకుమారు
డగు బలరాముని దీసికొని వేపల్లెలో ఏచింతలేక కాలముగడపు చుండెను
మనముగూడ అక్కడికేగిన బాగుండదా.

వసు॥ యెక్కడికేగినవాడు । అక్కడికేతెంచు నిజము । అక్కడి
కేతెంచు నిజము! యిక్కడ నేయుండిమనము యెట్లో కాలముగడిపెము ॥యె॥

వ॥ ఆకంసభూపాలుడు ఎరుగనిచోటున్నదా మనమెక్కడికేగినను
కష్టాలుదప్పవు.

దే॥ కన్నబిడ్డ లేడుగురిని । కన్నట్టులజంపివైచె । కన్నట్టులజంపి
వైచె । కన్నందుకు ఫలములేదు । కస్తాబిని మనలముంచె ॥క॥

వ॥ నాథా ఆచండాలుడు కన్నబిడ్డల నేడుగురిని వరుసగా జంపి
వైచెను యీయష్టమ గర్భజనితుండైన దక్కెటి పుణ్యమున్నదోలేదో
కదా అయ్యో.

వసు॥ ధరగుమ్మడి చాలపారి । హరియే దిక్కికమనకూ । హరియే
దిక్కికమనకూ । తరుణిమణిసీవుయిల్లు । తగనిశోక మొందబోకూ ॥ధ॥

వ॥ ప్రాణేశ్వరీ మనకాభగవంతుడేదిక్కు అహర్నిశంబులు ఆప
రాత్నరుని మనసారనమ్మి యుండుటే మనకర్తవ్యము అంతకుమించిన
పని మనమేమియు జేయలేము రాత్రి చాలాగావచ్చెను నిద్రించుము
పొమ్ము.

కంసుడు ప్రవేశము.

దర్శ్య! ఘనుడను మధురాపురి పరిపాలుడ । కంసభూవరుండను
వినరా । ననుగనుగొని సురలై నవెర చెదరు । మనుజులెంతటివార
లురా ॥ఘ॥ అరి భీకరుడను యెదిగ్ధీరుడను । గురుతర భుజవిక్రముడ
నురా । ధరగుమ్మడిదాలవాసుడో యా । సరసిబాణునకు వెరువనురా॥ఘ॥

వ॥ మధురానగర పరిపాలకుండను మహాభుజబల శౌర్యుండను
అరివీర భయంకరుండను కంసభూపాలుండను వినరా సారథీ.

సేన-వ॥ కంసభూపాలాగ్రణీ ఈసింహానంబున గూర్చుండి సభ
గావింపుడు.

కం-వ॥ అమాత్యనర్యా.

మం-వ॥ ప్రభో ఏమియాజ్ఞ.

కం -క॥ సురగరుడోరగకిన్నర । నరులును గ్రహతారకాది వర్గం
బును భూ । నరులును నన్నేబొగడుచు । దిరుగాడుచు నున్నవారె తెలు
పుముమంత్రీ॥

వ॥ మంత్రీ మువ్వదిమాడుకోట్ల దేవతలు నవగ్రహములు అష్ట
దిక్పాలకులు గరుడగంధర్వాదులు ఇంకా యీశమస్త భూమిశ్వరులు
నన్నేకొనియాడుచు నాప్రతాపంబునకు వెరచియున్నవారలేకదా.

మం॥ ప్రభో భూనభోంతరాళంబులు తమ ప్రతాపంబునకు
వెరచి గడగడలాడుచున్నవి.

కం-వ॥ సరేకాని.

సీ॥ ఆకాశవాణి తానన్నట్లు దేవకీ తప్తక గర్భంబుదాల్చె నిట్టి ।
యష్టమ గర్భస్థుడైనట్టి పోరడే । నన్ను జంపునటంచువిన్న కతన । చెల్లె
లంచనబోక చెరసాలవైచియు । ఘనులై నభటులను కావలుంచి । ప్రగ
వించుతోడ నబ్బాలునిగొనితెచ్చి । యిమ్ముటంటినిగాని నింతవరకు॥
ఆసమాచార మేమి నాకందజేయ । కుండిరది యేమొకాని యూర్ముండ
రాదు । తెలివితోడను కనిపెట్టవలెనటంచు । హెచ్చరించుము మంత్రీ
సీవెచ్చుగాను॥

వ॥ దేవకీదేవి యష్టమగర్భమందుదయించు శిశువు నన్ను సంహ
రించునని మున్నాయాకాశవాణి దెలువగవింటిని కావున ఇప్పుడామె

దాల్చియుండినది యష్టమగర్భమే కాబట్టి బాలుండుద్భవించినతోడనే సంహరింపవలయును కాబట్టి మనభటులెల్లరు వారుండుచెరసాలకు చుట్టు ముట్టు బహుజాగ్రతగా కావలుండునటుల నియమింపుము.

మం-వ॥ పృథో అటులేగావించెదను.

కంసుని భటులు ప్రవేశము.

తందాన పాట

కంసరాజు భటులము మేమూ । తందానతాన
హంసవాహనునకు వెరువమూ । తందానతాన
కామరూపములను దాల్చెదమూ । తందానతాన
భూమ్యాకాశముల దిరిగెమూ । తందానతాన
మునులయజ్ఞములను జెరతుమూ । తందానతాన
మురహరి భక్తులను గూల్తుమూ । తందానతాన
కులగిరులను నెట్టివెతుమూ । తందానతాన
జలనిధులింకంగ జేతుమూ । తందానతాన
తందానెతందానె తందానా । తందానతాన
బాలానగరాజవందానా । తందానతాన॥

భ-వ॥ ఒరే మన కంసరాజుగారు యాజ్ఞాపించినట్లు మనమందఱము రెప్పవేయకుండ యీచెరసాలను కాపెట్టుకొని యుండవలెను రండు.
దేవకీదేవి చెలికత్తెతో.

దే-వ॥ చెలీ.

చె-వ॥ తల్లీ ఏమిసమాచారము.

దేవ - దర్శు.

నొప్పలేమొ అధికఃకూయేనే । ఓచెలియనాకు । చెప్పతరముగాక నుండేనే । యెప్పుడెరుగ జాలనమ్మ యిట్టివేదనేమిసేతు । నొప్పదాయె నామనస్సు యుర్విలోన బ్రదుకలేను ॥నొ॥

వ॥ చెలీ యీగర్భవేదనకు తాళజాలకున్నదానను ఏమిసేయునును.

చె-వ॥ అమ్మా యిందుకసేపు ఓర్పుకొనుము నీకు చక్కని బాలుండుద్భవించగలడు.

దేవ - దర్శు.

నడుములోన కలకుమానెనే । ఓచెలియ్యిట్టి । పుడమిదిరిగినట్లు
దోచెనే । అడుగరమ్మ మంత్రసానులైనవారి నిందుబిలచి । ముడుపు
లన్నగట్టరె నా । యిడుములన్ని బోవునట్లు ॥న॥

వ॥ చెలీ మంత్రసానులనైన బిలిపించి నాయాయాపద కడతేరు
నట్లు జేయుము.

చె-వ॥ అమ్మా అటులేబిలిపించెదను కాని నీవు గట్టిగా అరవ
కుము. (అని యిటులను చున్నంతలో బాలుండుద్భవించును) ఆహా తల్లీ
ఎంతచక్కని కుమారుని గంటివమ్మా॥

దే-వ॥ ఔనాను నాయాకుమారుని సౌందర్యాదుల వర్ణింపనలవి
గాదు. (వసుదేవుడను దించినంజూచి) ప్రాణేశ్వరా మన కుమారరత్నముం
జూచితివా.

వసు-వ॥ ఆహా ఏమిమనభాగ్యము శ్రీమన్నారాయణుండు మన
జన్మములు పావనమొనరింపుటకుగాను మనకు కుమారుడై జన్మించెను
చూడుము.

శా॥ కంటే చక్కముచూడు మల్లదిగొ శంఖంబిద్దివే గాంచవే ।
మింటిబోలు శరీరకాంతిగను ధమ్మిల్లంబదో చూడవే । మింటిబోలెడు
కన్నబొమ్మలివిగొ వీక్షించితేదెవి ము । క్కంటి న్నెచ్చెడు దేవు డీతడవు
నిక్కంబిద్ది ప్రాణేశ్వరీ॥

దే-వ॥ ఔను ప్రాణేశ్వరా మీరనుమాట యదార్థము ఈబా
లునియందు పరమాత్మ లక్షణంబులు నిండియున్నవి మనభాగ్యమే
భాగ్యము.

దేవకీ వసుదేవుల

దర్శు॥ కమలనయన శ్రీనారాయణా । మము । గావు కృపతో
నారాయణా । సుమనసవందిత నారాయణా । యోసుజనరక్షకా నారా
యణా ॥క॥ రాజవదనశ్రీ నారాయణా । గజ । రాజవరదశ్రీ నారా
యణా । రాజమాళినుత నారాయణా । ఘన । రాక్షససంహర నారా
యణా ॥క॥ అండజహన నారాయణా । కూ । స్మాండపురీశ్వర నారా
యణా । భండనభీమా నారాయణా । కం । బాలకిష్టురుత నారాయణా ॥క॥

చిరుతల - శ్రీకృష్ణలిలలు.

వ॥ హే ఆపత్కాలబాంధవా అనాధరక్షకా మాపాపంబుల
క్షమించి మమ్ముకడ తేర్చ భారమునీదే (అని యనుచున్నంతలో ఆబా
లుడు శ్రీవిష్ణుభగవానుడుగామూరి దేవకీవసుదేవులతో నేమనుచున్నాడన)

విష్ణుమూర్తి దర్శు.

వెరువకుడోపుణ్యులార । వెరువకుడోధన్యులార । కరుణతోడ
మిమ్ములను కాపాడెదనుజనులార ॥వె॥ దుష్టులశిక్షించెదాను । శిష్టుల
రక్షించెదాను । సృష్టాదిదేవతల । కష్టంబులుదీర్చెదాను ॥వె॥ ధరణీ
గుమ్మడిదాల ధాముండను శ్రీహరినీ । పరమాత్ముడనన్నగనీ । పావను
లైతిరిధరణీ ॥వె॥

వ॥ హేదేవకీ వసుదేవులారా కంసాదిదుర్మార్గులనువ ధించుటకై
పుణ్యాత్ములగు మీగర్భమందుదయించితిని నన్నువాత్సల్యతతోబెంచి
మీజన్మములను పవిత్రముజేసి కొనుడుకాని మీరేమాత్రము దురపిల్లక
నన్నీచెరనుండి దప్పింపుడు ఎట్లన నన్నిప్పడే ప్రేవలైకు గొనిపోయి నందుని
భార్యయగు యశోద పక్కననన్నిడి ఆపెకు జన్మించిన నాయోగమాయ
యగు బాలికనుగొని తెచ్చి మీపద్మనంచుకొనుడు. కంసుడొచ్చి యడగిన
ఆబాలిక నందివ్వుడు. (అని బాలకుండగును)

దే-గీ॥ జీవితేశ్వర తడవేలజేతురింక । భటులునిద్రించి యుండి
రిప్పట్లమీరు । మనదుసూనుని తట్టలోనునిచికొనియు । మెల్లగాదాటి
పోండు ప్రేవలైకిపుడు॥

వ॥ ప్రాణేశ్వరా తడవేల జేయుచుంటిరి ఆభగవంతుని కృపవల్ల
దుర్మార్గులగు కావలివారెల్లరు నిద్రించియుండిరి వారు మేల్కొనక
పూర్వమే ఈబాలుని దీసికొని వేవలైకేగి యశోదప్రక్కయండిడి ఆబా
లిక నిక్కడికి గొనితెండు.

వసు-వ॥ సరే అటులే గావించెదను.

వసు - దర్శు - చెల్లి.

చిన్నిబాలునీ గంపలొనిడుకొని । శిరమునందునె నెత్తుకొనంగ న ।
కారాగార ద్వారములన్నియు । కడుశీఘ్రుంబే దెరచుకొనెనుగా । కావలి
వారలు కై పెక్కినటుల । పడియుండిరి యిప్పట్లనునేనిక । బాలునెత్తు
కొని బైటబడితిని । చాలాదూరము సాగివచ్చితిని । యమునానది తానెం

తయదయతో | యేడుపాయలుగ చీలిపోయెగా | యేయపాయమూ
లేకుండగనే | యే తెంచితి వేపల్లెసమీపము || రామారామా రఘుకుల
సోమా | ఆహారామా అయోధ్యరామా | తారకనామా దశరథరామ ||

ప|| ఆహా యీ యర్ధరాత్రి వేళ నొరులెరుంగకుండ బాలునెత్తు
కొని యింతవరకెట్లో వచ్చియుంటిని గాని యశోదయొక్క అంతఃపురము
నకు నెట్లుబోవుదును. నాకన్నిటికి ఆభగవంతుడేకలడు (అని వచ్చు
చున్నంతలో)

యశోద ప్రవేశము.

దర్శు|| సౌందర్య గాత్రినమ్మ | సఖియాయశోదనమ్మ | నందూని
రాణినమ్మ | నళినాయతాక్షినమ్మ ||సౌం|| వేపల్లెకాపురమూ | గోపా
లురముమేమూ | గోపమ్మాయనిజనులూ | కోరీబీలచెదరునన్ను ||సౌం||
ధరణీగుమ్మడిదాల | ధామూడై నెలకొన్నా | కరివరదునినమ్మి కాలంబు
గడిపెదాము ||సౌం||

ప|| చెలీ నామనవాలకింపుము.

చె-ప|| అమ్మా అదేదో విన్నవింపుము.

య-ప|| సఖీ నాకు గర్భిణియై నవమాసములునిండి యుండెనుకాని
నేడదేమో నాకనేకముగా నొప్పులువచ్చుచుండ నేమిసేయుదును.

యశోద దర్శు.

ఏమిసేతునే | నేనెటులసేతునే | స్వామితోడు సంకటంబు చాల
గలిగెనే ||ఏ|| నొప్పులాచ్చెనే | నడుము | నొవ్వసాగెనే | యెప్పుడైన
యిట్టిబాధ యెరుగజాలనే ||ఏ|| ముడుపుగట్టరే | నా | జడుపుదీర్చరే |
పుడమిగుమ్మడిదాల రాముల పూజసేయరే ||ఏ||

ప|| చెలీ నేనేమిసేయుదురు.

చె-ప|| తల్లీ నీకు పుత్రుండు బుట్టబోవుచుండెను ఇంచుకనేపోర్పు
కొనుము (అనునంతలో యశోద ప్రసూతియై కుమార్తెనుగని ఆబాలిక
ప్రభావంబున ఎల్లరు మైమరచి నిద్రించుటయునంత)

వసుదేవుడు ప్రవేశించును.

దర్శు|| శ్రీరమణీమణిరమణా | శేషశాయి దివ్యచరణ | కారుణ్య
కరహృదయా | కాపాడరసనునీదయ ||శ్రీ|| నిన్నునమ్మియున్నవాడ |

నితరులనేనై తెవేడ । నన్నతామరేంద్ర పరమ । సాధువినుత సజ్జ
నహిత ॥శ్రీ॥ మందరాద్రిధీ రాయర । విందనయనసుఖసదనా । కందిబాల
కిష్టుకు యా । ఖండితసిరులిచ్చుచేవ ॥శ్రీ॥

వ॥ హాపరాత్పరా నేనంతటిపాపాత్ముండను మాణిక్యమువంటి నిన్ను
యిక్కడవిడచి మసిబాగ్గువంటి ఆబాలికను గొనిపోవనుంటినిగదా అయ్యో
ఏమిసేయుదును సర్వమునకు నీదేభారము మమ్ములరక్షించ నీవేకర్తవు.
(అని యశోదాదేవి అంతఃపురంబుజొచ్చి బాలుని యాయశోదప్రక్కన
నిడి ఆబాలిక నెత్తుకొనివచ్చి చెరసాలం బ్రవేశించి దేవకీదేవింజూచి)

వసు-వ॥ పాత్రేశ్వరీ మనముద్దులకుమారుని ఆయశోద ప్రక్కలో
నిడి యి-బాలిక నిందుచెచ్చితిని దీనిని నీకన్నబిడ్డవలె కాపాడుము (అని
యిచ్చిన దేవకీదేవి ఆబాలిక నెత్తుకొను నంతలో రోదనంబుసేయును అది
విని కంసునిభటులు మెలకువజెంది తమలోతామేమనుకొను చున్నారన)

భటుల దర్శన వాదం.

దు॥ లెండి నాలెండిరా దేవకమ్మనీళ్లాడె ॥లెం॥ లండుముండకొడుకు
లోలె । పండుకొనియున్నరేల ॥లెం॥

వ॥ ఒరే గార్ధబాసురా ఒరే ధేనుకాసురా ఒరే దీర్ఘనాశికా దేవ
కమ్మ నీళ్లాడిందిరా లెండిలెండి.

గా॥ వొర్లకురాదుర్దుఖా । యెర్లులేసినట్లునీవు ॥వొ॥ తిర్లమర్ల
మాటలంటె । తిప్పితిప్పికొట్టెదాను ॥వొ॥

వ॥ ఒరే దుర్దుఖా నీనోటికొచ్చినట్లు వొర్లక ఆదేవకమ్మ యెప్పు
డు నీళ్లాడిందో తెల్పురా.

దు॥ యిప్పుడేరప్పిల నీ । యేడుపుయినవచ్చెనాకు ॥యి॥ అప్పుడె
మేల్కొంటిమిమ్ము । లందరినిలేపుచుంటి ॥యి॥

వ॥ ఇప్పుడే ఆపసిపాపడు యేడ్చిండురా అది వినంగానే మిమ్ము
లందరిని లేపుచుంటిని.

ధే॥ పిల్లనొపిలగాడొకా । యెల్లిచూచివస్తనేను ॥పి॥ కల్లనిజము
దెలుసుకోని । కంసరాజుకెరిగింతము ॥పి॥

వ॥ ఒరే అటులె తె నేను లోపలికెల్లి ఆపుట్టింది పిల్లనో పిల్లగాడొ

చూచివస్త తాళుడు (అని లోపలికివెళ్లి దేవకీదేవి చంకలోనున్న బాలి కనుజూచివచ్చి) ఓరే యీతూరి ఆడపిల్ల బుట్టిందిరా.

దీ॥ ఓరి నీకండ్లుగాల । యేరీతిజూచినావా ॥ఓ॥ పోరజేర పోరి యెట్లు । బుట్టెను యీమాటకల్ల ॥ఓ॥

వ॥ ఓరే నీవు బాగజూడలేదు పుట్టింది పోరజేగాని పోరిగానేకాదు.

గా॥ యేదై తేమనకేమి । యెరుకజేతాం రాజుకిపుడు ॥యే॥ వాడు లాడవనిగాదు । వడివడిగారండిపోదాం ॥యే॥

వ॥ ఒరే యేపిల్లయితే మనకేం మనమిప్పుడేపోయి కంసరాజుకు దెల్పవలయును పదండి (అని కంసునివద్దికేగి)

భ-వ॥ హేకంసభూపాలా దేవకమ్మగారు నీళ్లాడినది. బాలుని ఏడుపు వినివచ్చి మీతోదెల్పుచుంటిమి.

కం-వ॥ ఏమీ నాశత్రుండుదప్పించెనా.

దర్శు॥ పుట్టెనుశత్రుడు నాకింకా । పట్టివధించెద విడువనికా । అట్టెనాకు యెవరడ్లమైనను । గట్టిగాను తలగొట్టివైచెదను ॥పు॥ చెల్లెలు నాతోబుట్టువనీ । యీపిల్లడు నామేనల్లుడనీ । యెల్లధర్మముల నెంచ కుండ యీ । నల్లవానినే నలచివైచెదను ॥పు॥ గుమ్మడిదాలవానుడటా । యీ । కుర్రనిరూపున బుట్టెనటా । హుమ్మనికరవాలమ్ముననిపుడా । తమ్మి కంటిని ధ్వంసముజేసెద ॥పు॥

సం-వ॥ అని కంసుండు దేవకీదేవి వద్దకేగి యేమనుచున్నాడన.

కంసుని దర్శు.

దేవకి నీపుత్రుని । యిటు । దెమ్ము నాదుశత్రునీ । దేవదానవులు గనుగొన । తెగటార్చెద ఖడ్గంబున ॥దే॥

వ॥ దేవకీ నీకుద్యవించిన బాలునిటుదెమ్ము నాఖడ్గంబున ఖండించి భయంబుబాసెదను. ఊ ఆలస్యంబెందులకు.

దేవకి దర్శు.

అన్నా మొగవాడుగాడు । యాడవిడ్డ నిదుగొచూడు । పున్నె ముంటుంది దీని । పొరిగొనకనుకాపాడు ॥అ॥

వ॥ అన్నయ్యా మొగచిన్నవాడు నీగండానబుట్టుననికదా అనాడు

ఆకాశవాణి బలికినది. అట్లు మొగచిన్నవాడు బుట్టక అడవిడ్డ బుట్టినది కావున యిది నిన్నేమిజేయగలదు రక్షింపుము.

కంసుని దర్శు.

అడదై తె నేమిక । నే । వీడబోను తెమ్మికా । యేడులోకముల వారలు । యే తెంచిన మన్నించను ॥అ॥

గీ॥ మేనకోడలైన మేనల్లుడైనను । గర్భమొక్కటైన గాదెకీడు । నమ్మదగదు పుట్టునక్షత్రమొకటైన । తప్పదండు శాస్త్రధర్మవిధులు॥

వ॥ మేనల్లుడైనను మేనకోడలైనను దుష్టనక్షత్రమందు జన్మించిన దోషంబుదప్పదని శాస్త్రవేత్తలు జెప్పచుండ నేను విందునెట్లు నాతో వృథావాదించక బాలికనిటుదెమ్ము (అని బాలికను బట్టబోవ వసుదేవుం డడ్డగించి)

వసు - దర్శు.

ఇంతకోపమేలనంటి । యిదుగొనీకు మొక్కుచుంటి । పంతమేల నయ్య యిట్టి । బాలికను బోవుమంటి ॥యి॥

వ॥ బావగారూ మాపైనిత నిర్దయదలంచుట పాడిగాదు ఆకాశ వాణి వాక్యంబులను నిజమనినమ్మి ఈ బాలికను సంహరించతగదు మన్నిం పుము నీకిదో నమస్కరించెదను.

కంసు - దర్శు.

చాలుచాలు చాలును । నే । సంహరింతు బాలనూ । యేలనునీ నీతులు నా । కేమాత్రము సరిపడవూ ॥చా॥

గీ॥ బావమరదివంచు పగవలదని యిట్టి । బాలవిడచియున్న బాధ వచ్చు । మిత్రుగాచితనదు శత్రులబరిమార్చు । రాచధర్మమండు రాజవరులు॥

వ॥ కావున మిమ్ముల మన్నించి నాశత్రువగు యష్టమగర్భంబున బుట్టిన బాలికను సంహరింపకుంటినేని నాప్రాణహానికే కారకురాలగును. నాకడ్డమురాక దూరముగాదొలగుము. దేవకీ బాలికనిచ్చెదవా యేమం దువు.

దేవకి దర్శు

తోడబుట్టునగు నన్నిటు । దుఃఖాన్నినిముంచబోకు । కూడదిట్టి కార్యము నీ । కునుమొక్కెద కోపపడకు ॥తో॥

క॥ కట్టకొడుమలనెల్లర । పట్టివధించితివి ఆడవడుచిది కోడల్ ।
నెట్టనచంపగవలెనే । కట్టడివిగదన్న అన్న కరుణింపగదే॥

ప॥ అన్నయ్యా నాముఖమైనజూచి ఈబాలికనైనను కాపాడుము
నీదురాగ్రహము మానుము, అరి వీరభయంకరుండవగు ఈబాలిక
నిన్నేమి జేయగలదు.

కంసుని దర్శన.

కరుణజూడజాలను ! యీ । కందును విడజాలనూ । ధరగుమ్మడి
దాలపారి । హరియేయిటు బుద్ధువించె ॥క॥

ప॥ నాకు భయపడి ఆవిష్టువే యిట్లు స్త్రీరూపంబున మీగర్భ
మందుద్భవించెను. నేనేమాత్రము దయదలంచు వాడనుకాను. తెమ్ము
ఆబాలికనిమ్ము (అని దేవకీదేవి చంకనుండి ఆబాలికను లాగుకొని ఆచం
టిబిడ్డ రెండుపాదంబులంబట్టి గిరగిరద్రిప్పి నేలకుతికినతోడనే ఆబాలిక
కిందబడక పైకెగసి భయంకరాకారంబుదాల్చి కంసునితో యేమను
చున్నదన)

యోగమాయ దర్శన.

చాలురకంసాధమ చాల్చాలుర నీసాహసంబు ॥చా॥ బాలనునే
గాదు విష్ణుపనుపున వచ్చినమాయను ॥చా॥ కావరమున లోకబాధ
గావించితివార చాల । నీవధగావించను శ్రీదేవుడిందు జన్మించెను ॥చా॥
ధారుణీ గుమ్మడిదాల దామోదరుడున్నడిలను । శూరుడవై తెను వాని ।
జేరి జరియింపను వెళ్లర ॥చా॥

ఉ॥ తెంపరివైపొరింపొరిని దేవకీబిడ్డల చిన్నికుర్రులక । జంపితివింక
నైన నుపశాంతినిబొందక రాలమీద న । నొంపితి విస్సినోవిధియునో
జమె నానరసక జపించినిక । జంపెడివీరుడొక్కదెన సత్కృతినొందెడు
వాడు దుర్మతీ॥

ప॥ ఒరే కంసాధమా నీవా యాకాశవాణి వాక్యములను నమ్మి
పుణ్యాత్ములగు దేవకీ పనుదేవులను వృధా ఆయాసమొందించి వారి
పుత్రులను జంపియైన శాంతివహించక నన్ను నేలంబడవైచి నొప్పించి
మహాపాపంబును గట్టుకొంటివి. కావున నిన్నుసంహరింప శ్రీమహావిష్ణువు
నేను జన్మించినప్పడే తానొకచోట జన్మించియున్నాడు, నీవు శూరుడ

వై నచో వానిజయించి బ్రదుకుము పొమ్ము నేను వైష్ణవమాయను
(అని మాయమగును)

కం-వ॥ ఆహా ఆశ్చర్యము నన్నుజయించుటకా విష్ణువు జన్మించి
యుండెనని మహాశక్తి వచించి మాయమయ్యెను. కాని నేను నిరర్థకం
బుగా దేవకీ వసుదేవుల దుఃఖంపజేసితినిగదా వారిని శాంతచిత్తుల గావించి
విడచిపెట్టుటే యుత్తమము (అని వెంటనే దేవకీ వసుదేవులకడకేగి
ముకుళితహస్తుడై యేమనుచున్నాడన)

వాదం - దర్శు.

కం॥ దేవకీ వసుదేవులారా । దివ్యస్వభావులారా ॥ది॥ పాపనులగు
మిమ్ములనే । బాధించితి పాపాత్ముడ ॥దే॥

వ॥ పుణ్యాత్ములారా నేనా ఆకాశవాణి వాక్యంబులనునమ్మి మి
మ్ముల నెఱతొబాధించితిని నాతప్పక్షమింపుడు మీపాదములకిదే ప్రణా
మంబు లాచరించెదను.

వసు॥ వసుధాధిపకంఠవీర । వరసీమిటుచింతిల్లకు ॥వ॥ బిసరుహ
గర్భుడుమాదు । నొసటనువ్రాసినవ్రాలుకు ॥వ॥

వ॥ బావా కంసరాజా యిదియంతయు మాపురాకృత కర్మఫలము
గాని వేరుగాదు. నీవేమాత్రము మాకొరకై చింతింపవలదు.

కం॥ చెల్లెలవనియెంచక నీ । శిశువులనెల్లర జంపితి ॥శి॥ తల్లినను
క్షమియించియు । దయతోజూడగ గోరితి ॥చె॥

వ॥ అమ్మా దేవకీ నిన్ను తోడబుట్టువని యెంచక అపారమగు
దుఃఖాభిలోముంచిన పాపాత్ముడను నన్నుక్షమింపుము.

దే॥ అన్నా చింతించకుమూ । అయినదేదో యయిపోయెను ॥అ॥
పన్నుగనీమదిలొ యా । భగవంతుని దల్పుమికను ॥అ॥

వ॥ అన్నయ్యా గతకార్యమునకు చింతించినలాభములేదు ఇక
నైనను సుర్యభావమున ఆభగవంతుని భజించి తరించుము.

కం॥ యిష్టమున్నచోటికి మీ । రేగవచ్చు చింతిలకను ॥యే॥ కష్ట
మనక సంతసమూ । కాలంబును గడపుడికను ॥యి॥

వ॥ మీరిక మీయిష్టానుసారముగా యిక్కడినుండి వెళ్లవచ్చును
మీకేమి నిర్బంధములేదు.

వసు॥ ధరగుమ్మడిదాల పారి । హరి మాపై కరుణించెను ॥హ॥
కరుణతోడ సెలవిస్తరి । యరిగెము ద్వారకకింకను ॥భ॥

వ॥ బావా మేమిక ద్వారకకేగి అభగవంతుని స్మరించుచు కాలం
బువెళ్లబుచ్చెదము సెలవిండు.

కం-వ॥ సరే పోయిరండు (అనిన దేవకీవసుదేవులు రథారూఢులై
ద్వారకకేతెంచి సుఖంబుననుండిరంత అక్కడ వేసెల్లలో యశోదాదేవి
తనబాలునియొక్క చక్కదనముంజూచి సంతోషస్వాంతయై తనచెలి
కత్తెలతో నేమనుచున్నదన)

యశోద - దర్శు.

(సువర్ణ సుందరిలోని - బంగారువన్నెల రంగారుసంజా

రంగేళి రాడాయెనే - అనువలె)

అందాలరాశీ నానందనూనీయొక్క । సుందారమునుజూడవే ।
చెలియా । నందనందనుడానవే । చెలియా ॥నం॥౧॥ బాలచంద్రుడె
మోము భాసూరతనుకాంతి । నీలామేఘచ్ఛాయనే । చెలియా । బాలా
గోపాలూడోనే । చెలియా ॥బాలా॥౨॥ పంకేరుహాతనూడు పద్మనాభుడు
వీడు । శంఖచక్రములుండెనే । చెలియా । శేషశయనుడానవే । చెలి
యా ॥శే॥౩॥ కలకలలాడేటి వెలలేనినవ్వులు । చిలుకాపలుకులజూడవే ।
గుమ్మడిదాల । శ్రీకాంతుడితడానవే । చెలియా ॥శ్రీ॥౪॥అందాల॥

వ॥ చెలీ చూచితివా నాకుమార రత్నంబును.

చె-వ॥ అమ్మా యశోదాదేవీ ఈబాలుడు మీపూర్వపుణ్యఫలం
బున మీకు జన్మించియుండెను.

య-వ॥ సరేకాని యీవర్తమానంబు నాప్రాణేశ్వరుని కెరిగించి
సత్వరంబున రమ్ము పొమ్ము.

చె-వ॥ అటులే ఎరిగించి వచ్చెదను.

నందరాజు ప్రవేశము.

దర్శు॥ నందరాజ నాముడాను । నయగుణ శీలుండనేను । సుందరా
కారుడాను । సుజనజనవగద్బుడాను ॥నం॥ పటుతరవై భవుడను ప్రే పల్లెకు
యధికారుడాను । కుటిలాలకి యాయశోద । కును పాణివల్లడు ॥నం॥

ధరగుమ్మడిదాల పారి థాముడైన శ్రీహరినీ । కరుణగోరి యెల్లప్పుడు ।
దిరుగుచుండువాడవుని ॥నం॥

దాసి-వ॥ ప్రభో నందరాజా నేనొకశుభవార్త గొనితెచ్చి యున్న
దాసను.

నం-వ॥ సరే నీవుగొని తెచ్చిన ఆశుభసమాచారమేదో త్వరగా
వినంజేయుము.

దా-వ॥ యశోదాదేవికి చక్కని మొగశిశువు జన్మించెను అమ్మ
గారు మీతో దెల్పుమని నన్నుదోలించెను.

నం-వ॥ ఆహా నాభాగ్యమే భాగ్యము. నేడెంత సుదినము పరి
చారికా పోవుదముపద నాముద్దుల కుమారునిజూచెదను.

యశోదకు నందునికి - వాదం.

య॥ ప్రాణేశ్వర మనకుదయించిన యీ । బాలునియందముజూ
డండీ ! నాణెంబొప్పగ వీనికిదగినా । నామముచేమితో నిడరంటీ॥

వ॥ ప్రాణేశ్వరా మనకుమారరత్నంబుం జూచితిరా వీడుదయిం
చుటచే మనవంశము పవిత్రమయ్యెను.

నం॥ కాంతామణి నేడెంతో సుదినము । సంతోషంబును జెందితిగా ।
వితగాదు యీ బాలుండును శ్రీకాంతుండేయన జెల్లునుగా ॥కాం॥

వ॥ ప్రాణేశ్వరీ మనయీకుమారుడు సాక్షాత్ భగవదాంశసంభూ
తుడే యనవచ్చును సుమా.

య॥ జ్యోతిశ్శాస్త్రము నెరిగినపెద్దల । ప్రీతితోడ బిలిపించండి ।
జాతకరణమును నామకరణమును జయప్రదముగ జేయించండి॥

వ॥ ప్రాణేశ్వరా బ్రాహ్మణోత్తములను బిలిపించి జాతకరణము
నామకరణము జేయించుడు.

నం॥ పడతీమణి నీవన్నట్టులనే । బ్రాహ్మణోత్తముల బిలిపింతు ।
పుడమిలొ వెలసిన గుమ్మడిదాల । పురుషోత్తమునీ మది నెంతు॥

వ॥ ప్రాణేశ్వరీ నీవన్నట్టులే బ్రాహ్మణోత్తములను బిలిపించెదను.

గర్భండును బ్రాహ్మణుడు రాకడ

దర్శు॥ గర్భండును పొరోహితుడనున । న్యార్థవర్తనండును వినరా ।
భర్షుని పాదాంబుజముల నెప్పుడు । ప్రస్తుతినల్పటివాడనురా ॥గ॥ పరగ

నాది వేపల్లెకాపురము । బ్రాహ్మణోత్తముండను వినరా । కరమొ
ప్పుగ పట్టాస్త్రంబులనే । కంఠగ్రస్తముజేసితిరా ॥గ॥ ప్రేమతోడ యానం
దుడునన్ను బిలువనంపగను వస్తినిరా । యీమహివెలసిన గుమ్మడిదాల
యిందిరేశు కృపవడసితిరా ॥గ॥

సం-వ॥ ఇటులరుదెంచిన గర్గపాఠోహితునిజూచి నందుడేమను
చున్నాడన.

సం-వ॥ గర్గమహాత్మా మీకిదో వందనంబులు, యీబాలకునకు
జాతకర్మ నామకరణాదులం గావింపుము.

గ-వ॥ నందరాజా అటులే గావించెదను.

గీ॥ జాతకంబునుజూడగా మాతలకును । గండమొక్కటిదప్పయు
కడవవన్ని । మంచిగానుండె నిట్టికుమారుపేరు । కృష్ణుడన నొప్పుమిగుల
సత్కీర్తి నొందు॥

వ॥ నందయశోదలాగా యీబాలకుని కృష్ణుండనుపేరుతో బిలు
వుడు మీకు శుభంబులొనగూడును.

సం-య-వ॥ మహాత్మా అటులే బిలచువారము యిదో ఈదక్షిణలు
గైకొని వెడలిపాండు.

సం-వ॥ అని యొసంగిన దక్షిణలుగొని గర్గుండు వెడలిపోవుటయు
సంత యశోద కృష్ణుని తొలైలోనుంచి లాలిపాట బాడుటెటులన.

లాలిపాట.

లాలీశ్రీకృష్ణయ్యా । నీలామేఘశరీరా । బాలాగోపరిపాలా । పవ
ళించూమాయయ్యా ॥లా॥ బంగారుడోలికలో వద్దాక్షానిన్నునిచి మంగ
ళాంగుబాలుడా మరిదిదురాబోవయ్యా ॥లా॥ చుట్టాపక్కములెల్లాచూడా
వచ్చిరినిన్నా । అట్టేయల్లరిజేయా । కనునిదురాబోవయ్యా ॥లా॥ ముత్యా
లాహారములూ । మొలనూలూగజ్జలునూ । నీతండిగొనివచ్చే । నిదు
రాబోమాయయ్యా ॥లా॥ మీయత్తాయగురాధా । శ్రీమేల్మీబొమ్మలు
దెచ్చే । శ్రీయుతాకారనిదా । మాయయ్యాబోవయ్యా ॥లా॥ వరతన
యానీపుమా । వంశవర్ధనుడవుగా । ధరణీగుమ్మడిదాలాధామా నిదురా
బోవయ్యా ॥లా॥

య-వ॥ సఖీ జనులారా బాలుడు నిద్రాబోవుచుండెను మనమావ
లకు బోవుదమురండు.

కంసుని సభ.

కం-వ॥ మంత్రీ మన ధేనుకాసుర శకటాసుర బకాసురాదులను
బిలపించుము.

మం-వ॥ అదో మీరనునంత మాత్రముననే వచ్చుచున్న వారలు.

అందరు-వ॥ జయము జయముమహారాజా జయము.

కం-వ॥ మిత్రులారా వింటిరిగదా నాకింకెక్కడి జయము.

బాలకోకిల వృత్తము.

మనము బెట్టెడు బాధలకు యాహూనివర్మలు దేవతల్ | జనియు
శ్రీహరితోడదెల్పగశౌరి యభయంబిచ్చియు | నననశ్శివగ జన్మమైతై
దనంచు తానన్నట్టుల | జననమొందెనటంచు శూన్యమై కైదెల్పగ
వింటిరే॥

వ॥ కావున మనమెంత జాగ్రత్తో మెలంగినను శత్రుడు చేయి
జారిపోయెను ఇకముందుకెట్లగునో యేమో తెలియదు.

వాదం - దర్శు.

శ॥ యిందరాము మేముండగ | నెందుకు మీకింతభయము |
యెందునున్న యావిష్టని | వెదకిపట్టి దృంచెదాము ॥యి॥

వ॥ ప్రభో అరివీర భయంకరులమగు మేమిందరముండగా మీరెం
దుకుచింతిలుచుంటిరి ఆవిష్టు వెక్కడుండినను వెదకిపట్టి వధించెదము.

ధో॥ పలువేషములను ధరించి | యిలనెల్లను సంచరించి | జలజా
తుని గుర్తించియు | చంపివైతు ధైర్యమెంచి ॥ప॥

వ॥ కంసరాజా పలువిధ మాయావేషములనుబన్ని ఆవిష్టుని జంపి
వైచెదను భయపడకుము.

బ॥ హరిభక్తుల పీడించిన | యతడే తాబైలుపడును | వెరువనేల
యజ్ఞయాగ | విధులను ధ్వంసముజేతును॥

వ॥ ప్రభో యెక్కడెక్కడ హరిభక్తులుండిరో వారిని వెదకిపట్టి
పలువిధంబుల బాధించెదము అట్లుగావించుటచే ఆవిష్టువు తనంతటతానే
బైటపడగలడు.

కం॥ సరెసరె మీరన్నట్టుల । సత్వరంబె గావింపుడు । ధరణిగుమ్మ
డిదాల । హరిమిక్కిలి మాయకాడు ॥స॥

వ॥ మిత్రులారా నేజెప్పనది వినుండు.

సీ॥ భగవదారాధన బ్రాహ్మణారాధన । జేయువారలనెల్ల చెండ
వలయు । యజ్ఞయాగముల నెయ్యముగ జేసెటివారిబట్టిబాధించి మాన్పం
గవలయు । మునిగణంబులనొంచి కనికరంబిడనాడి । జీవముల్ బోవ శిక్షిం
పవలయు । సురగరుడురగకిన్నెర నాధులనుబట్టి । హీనకర్మముల దండింప
వలయు॥ దేవతానాధుడైన లక్ష్మీవిభుండు । యేడనున్ననుపట్టి బాధింప
వలయు । అప్పదిక్పాలురను చెరపట్టవలెను । మంత్రివరులార దుస్తర
తంతులార॥

వ॥ కావున మీమీబలంబుల వెంటనిడుకొని నేజెప్పినటులం
జేయుడు. విజయమును సాధించుకొనిరండు ఊరకమరలిరాకుడు.

అందరు-వ॥ ప్రభో అటులేగానిచెదము మాకనుజ్ఞ నొసంగుడు.

కం-వ॥ సరే పోయిరండు అట్లే పూతన నొకసారి సావధికివచ్చి
పొమ్మని తెల్పుడు.

పూతన ప్రవేశము.

దర్శు॥ పూతనసమ్మా । నేను । భూతకిసమ్మా । ప్ర । ఖ్యాతిగల్గ
దాననునే । కంసునియాజ్ఞలొనుండెద ॥పూ॥ మాయచేతనూ । సుర ।
మానివరులనూ । పాయకవంచించెదయే భయములేకనూ ॥పూ॥ కామ
రూపముక । నే । ఘనముగదాల్తుక । యీమహి గుమ్మడిదాన యీ
శుకువెరువక ॥పూ॥

వ॥ మాకంసరాజేంద్రుండు నేడు నన్నెందులకోగాని బిలువనం
పెను. ఏదో గొప్పకార్యమేయుండి తీరవలెను.

గీ॥ హరిహరి బ్రహ్మలనుబట్టి యట్టెకట్టి । యీడ్చుకొని వచ్చుటకొ
లేక యింద్రునిటకు । బట్టితెచ్చుటకో యెట్టిపనియొకాని । దెల్పయుండెను
సుదినమీదినమెదినము॥

వ॥ సరే ఎంతటి ఘనకార్యమైన నేమిలక్ష్యము పోయిచూరించెద
గాక. (అని కంసునివద్దకేగి) హేకంసభూపాలా మీకిదో వందనంబాచ
రించుదానను. నన్నెందులకై బిలపించితిరో యాజ్ఞాపించుడు.

కం-వ॥ ఆహా పూతనా నీకు సదాజయమగుగాక.

వాదం - దర్శు.

కం॥ పూతననొక పనిగల్గియు । శ్రీతితోడ బిలపించితి । ఖ్యాతిగల్గ
దానవు నీ । ఘనతనేను గొనియిడితి ॥పూ॥

వ॥ పూతనా నీతోనొక ఘనకార్యము గావలసియుండుటచే నిన్నిం
దు బిలపించితిని వింటివా.

పూ॥ యెట్టికార్యమోనాకు । యెరుకజేయు మహారాజా । పట్టి
తెత్తు బ్రహ్మనైన । ప్రజ్ఞజూడు రవితేజా ॥ప్ర॥

వ॥ మహారాజా ఎంతటి ఘనకార్యమైనను తుణములో గావించు
దానను మీరేమాత్రము అనుమానింపక తెలియజేయుడు.

కం॥ నన్ను జంపగావిష్టుడు । పన్నుగాను జన్మించియు । నున్న
వాడు వానిబట్టి । నుసురుదీయు నీ వెంతయు ॥ను॥

వ॥ పూతనా మున్నాయాకాశవాణి నాకుదెల్పినటుల నన్ను
జయించుటకై ఆవిష్టువు జన్మించియున్నవాడట నీమాయోపాయంబులచే
వానిని వెదకిపట్టించి నాపాపములను రక్షింపుము.

పూ॥ ఎంతకార్యమియ్యది ర । వ్యంతలొ నెరవేర్చదాను । చింత
నేయవలదుయట్టి । శ్రీవిష్ణుని దుర్గించెదాను॥

వ॥ ప్రభో యింతమాత్రమునకే దావంత మొందుచుంటిరా ఆవి
ష్టుడు బాలరూపంబున నెక్కడున్నను యిల్లెల్లువెదకి నామాయోపాయం
బున దుర్గించివైచెదను.

కం॥ నీకుతోడు శకటాసుర । ధేనుకాసురాదులూను । ప్రాకట
ముగ నేగియుండిరి । భయపడకుము మదిలోను ॥నీ॥

వ॥ నీకంటెమున్నే శకటాసుర. ధేనుకాసురాదివీరులు ఆబాలుని
వెదకుటకై నేగియుండిరి కాని నీవెట్లైనా కార్యమును సాధించుకొని
రమ్ము పొమ్ము.

పూ॥ ధరగుమ్మడిదాల పారి । ధాముడైన శ్రీహరినీ । పరిపరివిధ
ముల వెదకియు । పట్టివధించెదపూనీ॥

సం-వ॥ అని పూతన ప్రతిజ్ఞజేసి లచ్చటినంగివెడలి మాయ
బాలెంతవేళచున ఎచ్చుచున్నంతలా

గోపికలు ప్రవేశము (సవ్వపాటవలె)

దర్శు॥ పల్లెపల్లెదిరిగి మేము । పాలు పెరుగులమ్మునట్టి గొల్లవార
మమ్ము యెట్టి । గొల్లవారమూ ॥గొల్ల॥ అందమైనచీరగట్టి అడ్డాలరవికె
దొడగి । పొందుగజతగూడి తిరుగునుందరూలమూ ॥ప॥ సద్దులై మొదీను
కోని । చక్కగానుమందకేగి ముద్దుగాను మొగలకిచ్చె । ముద్దుగాం
డ్రమ్మా ॥ప॥ మనతగుమ్మడిదాలపొరి । కంది బాలకిప్పునేలు । వనజాక్షుని
పాదసేవ పలచుపారమూ ॥పల్లె॥

సం-ప॥ మాలతీమల్లికలను గోపికలు తమలోతాముసంభాషించుట.

మా-ప॥ మల్లికా నేడు మనయశోదకుమారుడు పుట్టిన దినమట
మమ్ములను విందుభోజనమునకై బిలచియుండెను వింటివా.

మ-ప॥ ఔను మమ్ములనుగూడా బిలచియుండెను.

వాదం - దర్శు - మందారం.

మా॥ సుందరాంగులారా మన । మందారామూనుగలసి । నందా
నందనునిజాడ బోదమే । యా । విందూభోజనముజేసి వత్తమే ॥సుం॥

ప॥ సఖి మనమందరము చక్కగా శృంగారిచుకొని నందరాజు
గృహంబునకేగి బాలునిజూచి వచ్చెదమురండు.

మ॥ వట్టిచేతులతో బోవలదూ మేలైన జరీ । పట్టూపత్రముల
గొనీపోదమే । మన । చుట్టాలుబాగుడ మరలివత్తమే ॥ప॥

ప॥ మాలతీ మనము వట్టిచేతులతో బోయిన బాగుండదు నేను
మాత్రమా పిల్లవానికి కొన్ని పట్టుబట్టలను గొనివత్తును.

మా॥ తేనే మామిడిపండ్లు । తియ్యాని యరటిపండ్లు । నేనై తెగొని
వచ్చుదాననే । పిల్ల । వానిచేతికిచ్చినత్తునే ॥తే॥

ప॥ నేనుమాత్రము తియ్యని మామిడిపండ్లు అరటిపండ్లు గొని
తెచ్చెదను నీనింకా ఏమేమిదెచ్చెదవో తెల్పుము.

మ॥ అత్తారుపన్నీరు । అగరుజవ్వాజీయు । చిత్తమలగంగగొని
తెత్తునే । మా । యత్తాకొడుకూకు జూసివత్తునే ॥అ॥

ప॥ ఇంకా నేను అత్తరు పన్నీరు బుక్కాగులాలుదెచ్చి నాక
మరదివరుసైన కృష్ణనికి బూసివచ్చెదను.

మా॥ సరే సరేరమ్మా యీధరణీగుమ్మడిదాల । సిరివల్లభుడు
మొచ్చబోదమే । యా । చిన్నికృష్ణుని జూచివత్తమే ॥స॥

సం-వ॥ అని యిటులా గోపికలు యశోదాదేవివద్దకువచ్చి ఏమను
చున్నారన.

వాదం - దర్శు (తేరెళివా)

గో॥ వందనమమ్మా యశోదవందనమమ్మా । నీ । నందనూని
జూడవచ్చినార మోయమ్మా ॥వం॥

వ॥ అమ్మా యశోదాదేవి ఇదో ఈకట్నములను గైకొనుము.

య॥ సంతోషముదోచెను నా । స్వాంతములోనా । నే । డెంతోను
దినమంచును నేనెంచెడిదానా ॥సం॥

వ॥ అహా మీరెల్లరు విచ్చేయుటచే నాకెంతో ఆనందమనిపించెను
రండు కూర్చుండుకు మాకృష్ణునిజూడుడు.

గో॥ అమ్మా నీప్రణయబేమనవచ్చునుగా । యిమ్మహి గుమ్మడి
దాల యీశుడేలుగా ॥అ॥

వ॥ గోపమ్మా నీప్రణయశంబున యింతచక్కనికొడుకును గంటివి
ధన్యురాలవు. (అని యిటులనుచున్నంతో పూతన బాలెంతవేళమున
ప్రవేశము)

పూతన - దర్శు.

భామరొనేను బాలెంతనమ్మా । యేమిసేతు నేనెటుబోదు
నమ్మా ॥భా॥ కన్నునుతునివ్వకను మొగడుదిట్ట । నన్నుకోపించి పెన్నంటి
కొట్టి ॥భా॥ కానిమొగనీతో కష్టాలుబడగా । లేను యేమందువానీనే
బహుగా ॥భా॥ పాపిబ్రహ్మనాపై పగదలంచే । నోవలేసేకష్టాలుజ
నించే ॥భా॥ పాలుసేపనల్పగ బూనెనమ్మా । పాలిచ్చెదనూ నీబాలూని
దెమ్మా ॥భా॥ ధరగుమ్మడిదాల భామూనిసాక్షి । సరకుజేయురామాట
మీనాక్షి ॥భా॥

వ॥ అమ్మా యశోదాదేవి నను తోచుచూలి బాలెంతరాలిని
నాపుట్టని ప్రక్కలోనిదికొని నిద్రించియుండ ఆనాలకుడు రోదనంబు
జేసిన నామొగడు వినివచ్చి బాలునిదీసికొని నన్ను దిట్టి కొట్టి యిటువెడ
లించెను. దుఃఖించుట యిటువచ్చుచుండగా నాచంటిలో

వచ్చి నల్పుచున్నవి నీబాలునిటుదెమ్ము పాలిచ్చి నాశ్రమను దీర్చు
కొనెదను.

వాదం - దర్శు.

య॥ ఏలనుపొమ్మి । చాల్చాలును నీపాలును మా । బాలుడు
గోలగజాలడు ॥వ॥

వ॥ ఎవరమ్మా నీవు బలిమిన మాబాలుకి పాలిచ్చెదనని పలుకు
చుంటివి మాకేమివలదు ఆవలకుబొమ్ము.

పూ॥ సేపులొచ్చేనూ । నేనోపజాల పాలను నీ । పాపనికిచ్చియు
బోయెద ॥సే॥

వ॥ అమ్మా యశోదాదేవి నాకు పాలు సేపుచుండుటచే యిచ్చెద
నంటిని యిందేమి దోషమున్నది నీముద్దులపాప నిటుదెమ్ము.

య॥ యితరులపాలూ । నానుతుడెంతయు గోలడు నీ । హిత
వచనము లేలమాను ॥య॥

వ॥ మాబాలుడు పరశ్రీలవద్ద పాలుద్రాగువాడుకాడు వెడలి
పొమ్ము మావాడిప్పుడే పాలుద్రాగియుండెను.

పూ॥ యించుకపాలూ । గుడిపించియునేపోదు కోప । గించక
నీబాలునిమ్ము ॥యిం॥

వ॥ ఏమమ్మా చంటిపిల్లవానికి పాలిచ్చెదనన్న వద్దనువారుందురా
అదో ఆచిన్నికృష్ణుడు నావద్దికి వచ్చెదనుచుండెను చూడుము ఇటుదెమ్ము.

య॥ వలదనియన్నా । యిటుబలిమితో పాలిత్తుననుచు పలుకు
చుంటివేమొ తెలియ ॥వ॥

వ॥ వలదని యెంతజెప్పినను వినకుంటివి యిదో నీడెక్కువపాలం
ద్రావడు కొంచెమిచ్చిపొమ్ము (అని కృష్ణునిచ్చిన పూతనగైకొని)

పూ॥ పుడమివెలసి నా । గుమ్మడిదాలపురీశ చన్ను । గుడచిదీర్చు
నిద్రజెందు ॥పు॥

కం॥ నాచను బాలాక గుక్కెడు

నోచిన్నికుమార ద్రావు । మొయ్యననిప్పుడు

నీచెలువ మెరుగవచ్చును

నాచెలువము సఫలమగును । వలినదల్లా

సం-వ॥ అని పూతన పాలివ్వగా కృష్ణుడు ఆపాలతోగూడ దాని పంచప్రాణముల లాగుచుండగా జడసి.

పూతన - దర్శు.

విడువురా విడువురా । విడువర నాచన్నునీకు నడియేనర్పించె
దాను ॥వి॥ బాలుడవనుకొనినీకు పాలివ్వగవచ్చియుంటి । చాలుచాలు
తెలిసెను నీ । జోలికి నేరానింకను ॥వి॥ నుందరకూష్మాండపారి । సురవం
దితుడవుశ్రీ । కందిబాలకిప్తయ్యను । ఘనతనేలినట్టిహరివి ॥వి॥

ప॥ కృష్ణాకృష్ణా నాచన్నువిడువుము అబ్బో అబ్బో చస్తచస్త
(అని రాక్షసరూపంబునఁజి మరణించును)

య-వ॥ అమ్మయ్యో రాక్షసి రాక్షసి రంజేరండే (అని బాల
కృష్ణుని యెత్తుకొనును నందుడు మొదలగువారు వచ్చి రాక్షసినిచ్చుకొని,
పోవుదురు)

యశోద కృష్ణుని లాలించుట (కలవరమాయే)

దర్శు॥ ఎంతగమని జడసితివో । జడసితివో । వీంతరక్కసిటు
వేంచేసియు బా । తెంతననుచు గల్లంతలుజేసెను ॥ఎం॥ దంకిగండమిది
దాటిపోయె యా । మొండిరక్కసికి మూడెనుచావిటు ॥ఎం॥ పాలుగుడువు
గోపాలగుమ్మడి । దాల హరియునిను దయతోబోచును ॥ఎం॥

సం-వ॥ అని యిటులనుచున్నంతలో,

తృణావర్తుండు ప్రవేశము.

(తందానపాట)

తృణావర్తుడను వాడనురా । తందానెతాన
ఘనతరభుజ విక్రముడనురా । తందానెతాన
రాక్షసులకు మేటినివినరా । తందానెతాన
శిక్షజేతు సురమునులనురా । తందానెతాన
కంసునాజ్ఞలో నుండెదరా । తందానెతాన
హింసజేతు వగఁచారినిరా । తందానెతాన
ధరగుమ్మడిదాల హరికిరా । తందానెతాన
వెరువజాల సంతయువినరా । తందానెతాన

తంద నెతందానె తందానా । తందానెతాన

బాలానగరాజ వందానా । తందానెతాన.

స॥ ఇందరు మహాబలవంతులుండగా మాకంసరాజు నన్నేబిల పించి ఆవిష్ణుని జంపిరమ్మని యాజ్ఞనొసంగెను కాని నేను స్వర్ణమర్త్య పాతాళంబులను వెదకివేసారి తుదకు ఈవేదలైలా నందునింట జన్మించి యుండెననివిని యిక్కడికివస్తేని యికనే నుడిగాలినిగల్పించి ఆబాలునెత్తుకొని పోయెదగాక.

య-వ॥ మాలతీ యిదేమిగాడువమ్మా.

మా-వ॥ పాడునుడిగాలి ధూ ధూ (ఇంతలో తృణావర్తుడు పైనుండి కృష్ణునిజూచి)

తృ-గీ॥ విష్ణుపోల్కెల్లెల్ల విరవిగాసీబాలు । నందబోచుచుండె నయముగాను । వీనిగొంచునేను వినువీధికేగియు । ధరణివై వనిపుడె మరణమొందు॥

సం-వ॥ అని యశోద చంకలోనున్న కృష్ణుని గైకొని పైకెగసి పోవును.

య-వ॥ అయ్యో అయ్యో నాబాలుడు నాకన్నతండ్రి నెవడో నాచంకనుండెత్తుకొనిపోయెను. (అని అనుచున్నంతలో తృణావర్తుడు చచ్చి క్రిందబడును వానిపై కృష్ణుడు గూర్చుండి గుద్దుచుండగా యశోద యెత్తుకొని) నాతండ్రి నాయయ్య నీకిదియేమిగ్రహచారమురా మల్లికా మనమిక్కడ నుండవద్దు బాలునికి పాలిచ్చి పరుండబెట్టదము రమ్ము. (అని కృష్ణునితోట్లలోనునిచి) మల్లికా ఒకపాటబాడవే కృష్ణుడు నిద్ర బోవును.

మ-వ॥ నాకు పాటలురావు నీవేపాడుము.

యశోద జోలపాటబాడుట.

జోజోమునిగణలోల । జోజోగోపాలా । జోజోనందునిబాల ।
జోజోకృష్ణయ్యా ॥జోజో॥ జోజోశ్రీయదునాథ జోజోశ్రీనాథా । జోజో
ఇందీరనాథ జోజోకృష్ణయ్యా ॥జో॥ జోజోశశినిధిపాల జోజోమునిలోలా ।
జోజోసద్గుణశీల జోజోకృష్ణయ్యా ॥జో॥ మందధీర గుమ్మడిదాలవాసా ।
కందిబాలోకిషయను కరుణించుశ్రీకా ॥జోజో॥

సం-వ॥ అని యిటుల యశోదాదేవి కృష్ణునితోఁజూలానునిచి జోల పాటబాడుచున్నంతలో కంసునివంపున.

శకటాసురుడు ప్రవేశము.

దర్వు॥ మహిషాసురమర్ద సీం । మహామాయితాంభవీం । అహి వేణీశార్వరీం । అఖిలలోకపాలనీం ॥మ॥ శూలఖడ్గపాణినీం । శుభ్రవస్త్ర ధారిణీం । కాలకంఠరాగి ఓం । కాత్యాయని హీంక్షీం ॥మ॥ రక్తమాల ధారిణీం । రజనీకరాననీం । భుక్తిముక్తిదాయినీం । బుధజనపరిపాలినీం ॥మ॥ రామదాసపాలినీం । రత్నమకుటధారిణీం । భూమిగుమ్మడినాలపారి । కా మేశ్వరిశ్రీంశ్రీం॥

వ॥ ఒరే నేను శకటాసురుండను కంసరాజేందుగిని యాజ్ఞాధార కుండను భుజవిక్రముండను, కృష్ణునివధింపవచ్చినాడను. (అని కృష్ణునితోఁజూ వద్దకేతెంచి)

ద ర్వు.

చిక్కితివీ చిక్కితివీ చిక్కితివోరీ । చక్కగనాచేతికియిక దక్కవు రోరీ ॥చి॥ ఒక్కగుద్దుకేనిన్ను నొరగించెదరా । గ్రక్కునబుడబుడ రక్త ముగ్రక్కించెదరా ॥చి॥ నల్లచీమవలెను నిన్నునలచివైతురా । నల్లని వాడా యెంతటిపిల్లడవోరా ॥చి॥ చక్కనిగుమ్మడిదాలా శౌరియొనిన్నూ । స్పృక్కడంచి జగతిలో పింపెక్కెడనేనూ ॥చి॥

వ॥ ఒరేవిష్ణూ నీయాయువు నేటితోసరిపోయెను (అని సమీపిం చగా కృష్ణుడు పాదములతోతన్నుచు కేకలుబెట్టుచుండును)

య-వ॥ ఇదేమమ్మా ఈపిల్లవాడింతలోనే నిద్రించినట్లు నిందించి మల్లి ఏడ్చుచుండెను. (అని యశోద దగ్గరకువచ్చి చూడగా)

శ-వ॥ అబ్బా అబ్బా చస్తీచస్తీ వీడుబాలుడుగాడు (అని నాలుక దెరచుకొని పడిపోవును)

య-వ॥ మాలతీ ఏదోచప్పుడయ్యెను చూతామురావే అమ్మ యో మల్లీ ఒకరాక్షసుడువచ్చి మరణించెను. ఇదేమిపాపమమ్మా మా పిల్లవాడా రాక్షసులకేమి పగసేసెనమ్మా.

కం॥ గతజన్మంబునమేమే

ప్రేతములజేసితిమొ । సత్యవాక్కులనైనక

సతతముబ ల్కితిమోయీ

వెతిల్లెను దోలుగనయ్యె । విష్ణువుకరుణా॥

సం-ప॥ పాశ్రేష్ఠ్యరీ యిదియంతయు మాయగా దోచుచున్నది
ఈపాపిరక్కనులు మనబాలుని జంపుటకై వచ్చుచేమి యదకు వారే
మరణించుచేమి ఎవరినైన జ్యోతిష్కులనడిగి తెలిసికొనవలయును.

య-ప॥ ఔను నాథా అటులే జేయనలెను.

నారదుడు ప్రవేశము.

దర్శ॥ నటనసూత్రధారిశౌరి । నారాయణగిరిధారి । వటపత్ర
శాయి నిన్ను వర్ణింపగనాతరమా ॥న॥ శంఖచక్రగదాధారి । పంకజాక్ష
పాపహారి । మంతుడైత్యసంహారి । మహాదేవహితకారి ॥న॥ ధరగుమ్మడి
దాలవాస దామోదరహృషీకేశ । వరదానైకుంతవాస । కరివరదా
లక్ష్మీశా ॥న॥

ప॥ నారాయణ నారాయణ

క॥ ఇందిగా దేవివల్లభ

డందంబుగ దేవమాను । లార్తినిదీర్చు

నందయశోదలకును తా

నందనుడై యుద్భవించె । ననవినివర్తి॥

ప॥ ఆహా నేడెంతనుదినము ఆనైకుంతవాసుని కన్నులార దర్శించు
భాగ్యము గల్గుచుండెను. నారాయణ నారాయణ (అని విచ్చేసిన నార
దునిగని నందయశోదలు)

సం-ప॥ బ్రహ్మపుత్రా మీపాదపద్మంబులకివే ప్రణామంబు లాచ
రించువాడను.

య-ప॥ స్వామీ మీకివే వందనంబులు.

నా-ప॥ పుణ్యాత్మలారా మీకెల్లవేళల శుభంబగుగాక.

వాదం - దర్శు.

సం॥ పాపనమయ్యే మాగృహమూ । బ్రహ్మపుత్ర సేనుసుది
నమూ । దేవరవారే తెంచినకార్యము । కేవలముగ నేజేతునిత్తరిని ॥పా॥

ప॥ మునీంద్రా మీరిందు విచ్చేయుటచే మేము ధన్యులమైతిమి
కాని తా మెందునిమిత్తార్థమై విచ్చేయుంటిరో విసంజేయుడు.

నా॥ నందనీదుతనయునిజూడఁ | యిందునువిచ్చేసినవాడఁ | సుంద
రాంగుడని యందరనగ మన | సందుకోర్కెగలిగిందు వచ్చితిని ॥నం॥

వ॥ నందరా జా నీకొకకుమారుడు గలిగెననివిని చూచిపోవలెనని
విచ్చేసితిని యింతేకాని వేరేపని యేమిలేదు.

య॥ మనమున సంతోషముదోచే | మునివరొకడొగను నానుతు
డొచ్చే | పనిబూనియు మాపాపనికిని దీ | వనలివ్వుడి యాపదరాకుండను॥మ॥

వ॥ మునివర్యా ఇదో పీడినూకుమారుడు కృష్ణుడు వీడుజన్మించిన
దాదిగా మాయరక్తసు లెందరోవచ్చి బాధపెట్టు మండిరికాని మీవంటి
పెద్దల అనుగ్రహమున అన్నిగండములు కడలేరి పోవుచుండెను.

నా॥ తల్లియశోదా వినవమ్మా | యీ | పిల్లడు శ్రీనిష్ఠువు
నుమ్మా | యెల్లలోకముల నేలెడువాడే | కల్లగాదు మీకడుపునబుట్టెను॥త॥

వ॥ యశోదాదేవి యీబాలుడు సాక్షాత్ భగవదాంశ సంభూ
తుడు అసురసంహారణార్థమై మీగర్భమందుద్భవించెను మీరేమాత్రము
భయపడకుడు.

సం॥ చాలసంతనము దోచెనుగా | సంయమిసీవాక్కులువినగా |
మేలుగుమ్మడి దాలపొరిశ్రీ | లోలునివలె నీబాలునిజూతుము ॥చా॥

వ॥ నారదా నీవాక్యములు నిజమనే తోచుచున్నవి యికమేము
నిర్భయముతో నుండెదము.

నా-వ॥ సరే అటులేయుండుడు యికనేనుబోయి వచ్చెదను. (అని
నారదుండు వెడలిపోవుటయు నంతనొకనాడు)

రాధ ప్రవేశము (అలీబాబాలోని అందల్లా పందెమేస్త అనువలె)

దర్శు॥ అందాలరాశినమ్మా | అతివానే రాధనమ్మా | సుందారి
చిన్నికృష్ణుని జూడఁవస్తే నెకొమ్మా ॥అం॥ కమలానుతాక్షినమ్మా | కల
హంసయాననమ్మా | రమణాడు నాదుధర్త | రసికాగ్రగణ్యుడమ్మా ॥అం॥
నవయవ్వనాంగినమ్మా | నందూనిచెల్లెలనమ్మా | భువనమోహితురా
ను | ప్లాప్తమగుభావే నీవు ॥అం॥ చూడవచ్చుదాలనమ్మా | సఖయా
ముద్దూలగుమ్మా | ట్టితినీగుమ్మాడిదాల | శ్రీహరినీగొల్తురమ్మా ॥అం॥

సం-వ॥ అని రాధ యశోనందరతోయి.

రా-వ॥ వదినా డేనుమేనా కృష్ణునిజూడక చాలరోజులదె
నని వచ్చియుంటిని.

య-వ॥ రావమ్మా రాధమ్మా అదో మాకృష్ణునిజూడుము చా
అల్లరి పిల్లవాడమ్మా (అనునంతలో కృష్ణుడు తల్లింజూచి యేమ,
చున్నాడన)

కృష్ణునికి యశోదకు వాదము.

కృ॥ అమ్మా నాకొకమురళీ । యిమ్మాగొనితెచ్చియుూరు
సమ్మతితోబాదుచునే । చక్కగదిరుగాడెదాను॥

వ॥ అమ్మా నాకొక మురళినిదెచ్చిమ్ము నేనాబాలురతోగూఁ
ఆడుకొన బోయెదను.

య॥ తనయా వినరానీదగు । తండ్రితోడ నేజెప్పియు । కొం
తెప్పించెద యావర । కును నీవల్లరిసేయకు ॥త॥

వ॥ కుమారా నీతండ్రి వచ్చినతోడనేచెప్పి తెప్పించియిచ్చెదను
గాని నీవల్లరిసేయకుము.

కృ॥ యిప్పుడెగావలెనాకూ । యివ్వకున్న నేవిననూ । వొప్పుకోను
నీవెన్ని । జెప్పిన తాళగలేనూ ॥య॥

వ॥ నాకిప్పుడే గావలెను తెప్పించియిమ్ము (అని యేడ్చును)

య॥ తనయజిద్దుజేయకు నీ । తండ్రివిన్న దండించును । వినరా
నామాటనీవు । యనునట్లే యిచ్చెదాను ॥త॥

వ॥ కృష్ణా నీవిట్లుజిద్దుజేసిన నాశతగాదు మీతండ్రితోబెప్పి కొట్టిం
చెదను. (అనిన రాధవిని)

రా॥ ముద్దులకృష్ణానీకు । మురళీగొనియిచ్చెదాను । జిద్దుజేయ
బోకుము నా । వద్దికిరానీవికనూ ॥ము॥

వ॥ కృష్ణా ఏడువకుము పొయింటికివస్తావా నీకు ఒకమురళిగాదు
మంచిమంచి పక్కాన్నములుజేసి పెట్టెదను వస్తవా, (అనిన కృష్ణుడు
తల్లింజూచి)

కృ॥ అమ్మా యెవరేయూమే । రమ్మనుచుండెనునన్నూ । కమ్మగో
పక్కాన్నంబులు । కడుపునిండ నిడుదున నెను॥

వ॥ అమ్మా యీమెనరే నన్ను తనయింటికిరమ్మను చుండెను.
అంతేగాక నాకు కమ్మని వంటలుజేసి పెట్టుచుననుచుండెను.

య॥ తనయూనిను యీపెయు నీ । తండ్రికి తోబుట్టువురా । అను
వాందగనీకును మే । నత్తయు గావలెగదరా॥

వ॥ కుమారా ఈమె నీకు మేనత్తయగును. ఈమెపేరు రాధ
పరాయివారుకారు వింటివా.

కృ॥ అమ్మా అటులైనను నే । నత్తింటికి బోయెదాను । కమ్మని
ఫలహారమ్ములు । కడుపునిండగుడిచెదాను ॥అ॥

వ॥ అమ్మా నేనీ అత్తయింటికిబోయి వత్తునా.

రా॥ వింటివిగద కృష్ణుని మా । యింటికి గొనిపోయినేను ! వెంట
నెగొనివచ్చెద సెల । విమ్ముచది నె కాదనకను ॥విం॥

వ॥ నదినా కృష్ణుని మాయింటికి గొనిపోయి యిండుకసేపుంచు
కొని మరలగొనివచ్చెదను కాదనక పంపించుము.

య॥ అయ్యో వలదందున నీ । వటులేగొనిపోయిరమ్మ । యియ్యె
డగుమ్మడిదాలా । యీశుడెనిను మెచ్చునమ్మ॥

వ॥ రాధా వాడువస్తాననుచుంటే నేనువలదందునా అటులేగొని
పోయి యిండుకసేపాడించి హతమునూన్పించికొనిరమ్మ.

రా-వ॥ సరే అటులేగొనివచ్చెదను. కృష్ణారమ్మ మాయింటికి
బోవురము (అని రాధ కృష్ణుని తనయింటికిగొనివచ్చి కృష్ణునితో యేమను
చున్నదన)

రా-వ॥ కృష్ణా యిదియే మాగృహము.

కృ-వ॥ అత్తా మీయిల్లు చాలాబాగున్నది.

వాదం - దుష్ట.

రా॥ గారానవమన్మథాకారా ఫలహారంబుల । కోరికలరా ।
నుమునీరా ॥కో॥

వ॥ కృష్ణా ఈఫలహారంబులను భుజించి వీటినుచి యెట్లున్నవో
తెల్పుము చూచెదను.

కృ॥ యెంతోయిదిగచుడోచే యీలాటివి యెవ్వారును । యింత
వరకూ ! యిడరునాకూ ॥యిం॥

వ॥ అహా అత్తా నీవు వడ్డించిన పదార్థములరుచి యింతింతని చెప్పరాదు. మాఅమ్మగూడ యిటువంటి పెన్నడును చేసిపెట్టియుండలేదు నీయుపకారమున కేమందును.

రా॥ యింకేమీ గావలయునో । యెరిగింపుము నాతోడను । పంకజాక్షా । పాపశిక్షా ॥పం॥

వ॥ కృష్ణా నీకింకేమీగావలయునో చెప్పము యేమాత్రము సంజేహపడకుము నేను మేనత్తనుగదా.

కృ॥ అత్తా నీమాటలకు । నానందముదోచేనా । చిత్తామందూ । శ్రీలుజెందూ ॥చి॥

వ॥ అత్తా నీదయార్ద్ర చిత్తమునకు నాకెంతో ఆనందమనిపించెను నాకడుపునిండినది నాకింకేమియువలదు.

రా॥ మంచీవాడవుకృష్ణా । మనమిద్దర మొక్కచో ని । ద్రించగానూ । యెంచెదానూ ॥ని॥

వ॥ కృష్ణా ఇంచుకనేపు మనమిద్దర మొక్కచోట నిద్రించవలెనని కోరికగలుచున్నది రమ్మ ఆహంసతూలికా తల్పంబున పవళింతము.

కృ॥ సరేసరే నీవన్నట్టుల । శయనించెదమంచంబున । పరువము దోచే । మురిపెముదోచే ॥ప॥

వ॥ అత్తా నీవన్నట్టులనే శయనించెదము రమ్మ.

రా॥ ధరగుమ్మడిదాలా పురి । ధాముని చిత్రమ దేమో । మరులొందితిని । మరినిన్నుగనీ ॥మ॥

వ॥ ఆహా కృష్ణా నీమోహనాకారంబును జూచినకొలది నాకేమో (అని యూరకుండును)

కృ-వ॥ అత్తా ఏమోఅనబోయి యూరకుంటివి. అదేమో తెల్పరాదా నేను వినగూడదా.

రా-వ॥ నామదిలోనిమాట నీకుదెల్పుటకు సిగ్గగుచున్నది కృష్ణా.

కృ-వ॥ అత్తా సిగ్గెందులకు తెల్పరాదా.

రాధ దర్శన.

(జీవితంలోని - నీకై నిన్నే వరించితి నాపై కోపం)

నిన్నే నేనూ ప్రేమించితి । నీలవర్ణామనోహరా

కృష్ణాకృష్ణా శ్రీకృష్ణా । కృష్ణాయదుకుల వర్ధిష్టా ॥ని॥
 సిన్నవాడపూ నీవింకా । పెద్దవాడ వెపుడయ్యెవోకా
 అన్నలనిచ్చును శ్రీకృష్ణా దయ । నెన్నడు గలుగునొ శ్రీకృష్ణా
 కృష్ణాకృష్ణా శ్రీకృష్ణా । కృష్ణాయదుకుల వర్ధిష్టా ॥ని॥
 మోహనాంగ నినుగనచాలా । మోహము జనియించెనుతాళా

సాహసింపాదోచదుగా పని । సాగదంచూ నెంచెదగా
 కృష్ణాకృష్ణా శ్రీకృష్ణా । కృష్ణాయదుకుల వర్ధిష్టా ॥ని॥
 పాలుగుడిచె బాలుడవీపూ రతి । కేళివరుస దెలియగలేపూ

మేలుగాదు గుమ్మడిదాలా శ్రీ । లోలు మాయదెలియగజాలా
 కృష్ణాకృష్ణా శ్రీకృష్ణా । కృష్ణాయదుకుల వర్ధిష్టా ॥ని॥
 వ॥ అహా కృష్ణా నీవెప్పుడు పెద్దవాడవయ్యెదవోకదా.

కృ-వ॥ ఏమీ నేను పెద్దవాడను గావలయునని నీకుండెనా అటు
 లైన పెద్దవాడనయ్యే మంత్రమునాకొచ్చును.

రా-వ॥ అహా కృష్ణా పెద్దవాడనయ్యే మంత్రము నీకొచ్చునా
 అయితే గమ్ము చూచెదను

కృ-వ॥ అత్తా నీవింతుక కన్నులుమూసికొనుము నేపెద్దవాడ
 నయ్యెదను (అనిన రాధ కన్నులుమూసుకొనును మరుక్షణమే) అత్తా
 నేను పెద్దవాడనైతిని చూడుము.

రా-వ॥ కృష్ణా నీవు సామాన్యుడవుగావు సాక్షాత్ పరమాత్ము
 డవేనుమా నీదివ్యమంగళ విగ్రహమును దర్శించిన నాజన్మము పవిత్ర
 మయ్యెను. కాని యొకమనవి.

కృ-వ॥ అదేమిటి అత్తా.

వాదం - దర్శు.

రా॥ వనజనేత్ర నిన్నుబొంద । వాంఛనాకు గల్గెనుగా । మునిజ
 ననుత నిన్నుగనగ । మోహముప్పలిలైనుగా ॥వ॥

వ॥ కృష్ణా నీసౌందర్యమును జూచినంతలో నాకు మోహంబగ్గలం
 బయ్యెను నన్నుగూడి నాకోరిక నెరవేర్చుము.

కృ॥ అత్తా యిదేమిమాట । లాడుచుంటివో తెలియూ । చిత్త
 మెటుల నొప్పెనొకా । చిన్నవాడ నాతోగలియ ॥అ॥

ప॥ అత్తా నీమాట లకిచిత్త్రంబునున్నవి. నేను మేనల్లుడనగుటచే నీకు కుమారునితో సమానుండనుగదా నన్నుగూడుమనుట న్యాయమగునా.

రా॥ వావివరున లెక్కడివో । వనజాయత నేత్రనీకు । భూవలయము నంతటికీ । పురుషుండవు యట్లనకూ ॥వా॥

ప॥ కృష్ణా బ్రహ్మాండనాయకుండవగు నీకెక్కడి వావినరుసలు సమస్తమునకు నీవేభర్తవుగావా వెనుదీయక నాకోరిక నెరవేర్చుము నీకు మొక్కుదానను.

కృ॥ వనజాయతలోచని నీ । వాక్కులకేమెచ్చితీని । జనులిది విన్ననుకన్నను । మనలను నిందింతురవని ॥ప॥

ప॥ అత్తా నీవనుమాటలు సరేకాని మనమిట్లుజేసిన లోకులునిందించరా కావున యీదుర్బుద్ధి మానుము నామాటవినుము.

రా॥ నిందజేయు యజ్ఞానుల । కిందునీవు వెరువనేల । సుందరాంగి నగునాతో । పొందుజేయగోపాలా ॥ని॥

ప॥ అజ్ఞానులగు మానవులకై వెరువనేల రమ్మ నాకోరికగాఢా లింగనంబిమ్ము నావిరహానలంబు జల్లార్చుము.

కృ॥ యిదివిన్నను నీమొగండు । యింటనుండ నివడునిన్ను । మదిలోన విచారించుము । మంచిదిగాదీపనియును ॥యి॥

ప॥ అత్తా యీగుట్టు నీమొగజేవిన్న నిన్నింట నుండనిచ్చునా బాగా అలోచించుకొనుము

రా॥ అన్నిటికినినీవే నా । కాధారంబనియంటిని వెన్నుడనాకోర్క దీర్చ । కున్న నిన్నువిడనంటిని ॥అ॥

ప॥ కృష్ణా సర్వానికి నీవేయనినమ్ముకున్న నాకేలాటి విపత్తులు రానేరవు. నాకోరిక నెరవేర్చుము వలదన్న వినుదాననుగాను.

కృ॥ ధరగుమ్మడిదాలపౌరి । ధాముడ నీకోరికలను । నెరవేర్చెద వెరువబోకు । నీలాలకిరమ్ముయికను ॥ధ॥

ప॥ అత్తా నిన్ను పరీక్షించుటకై యిట్లనుచుంటిని గాని నాకు మాత్రము నీతోరమింపవలెననిలేదా రమ్మ. నాకోరిక గాఢాలింగనంబిమ్ము (అని యిటులనుచున్నంతలో)

రాధభర్త ప్రవేశము.

దర్శు॥ రమణుడను నేరాధాభర్తను । కమనీయాంగుడనేవినరా!
సుమతరురూపుడ నుజనస్రియడను । సమయోచితవాక్యీలుడరా ॥ర॥
ప్రాద్దుబాడువకమంచేలేదీయు । గద్దయన్నమను గుడిచెదరా । ముద్దుగ
గొంగడి ముల్లుగర్గిగాని । యెద్దులమేపగల బోయెదరా ॥ర॥ యిలలో
వెలసిన గుమ్మడిదాల । జలజాతని స్మరియించెదరా । వలనొప్పగసంసార
కృత్యముల । వాంఛతోడ నెరవేర్చెదరా ॥ర॥

సం-వ॥ ఇటులా రమణుడుచచ్చి తనయింటి తలుపులుమూసి
యుండుటజూచి యేమనుచున్నాడన.

రమణుని దర్శు.

ఏమేనోభామ తల్పులేమొ మూసియింటిలో నీ । వేమిజేయుచుం
టివో రావే । తల్పులనుదీయు । లేమాతడవా యెనుగదవే॥ మందకేగి
వస్తినేను । మధ్యాహ్నమాగావచ్చెను । యిందువదని యాకలివలనా ।
తాళంగలేను । యెందుకుయాలిస్యముచానా ॥ఏ॥

వ॥ పలుకవేమే ఏమిజేయుచుంటివి.

రా-వ॥ కృష్ణా నాభర్త వేంచేసి పిలచుచుండెను నీవు వెంటనే
చిన్నవాడవుగమ్ము.

కృ-వ॥ తాళుతాళుము చిన్నవాడనయ్యో మంత్రము జ్ఞప్తికి
రాకుండెను.

రా-వ॥ అయ్యో అయ్యో కృష్ణా ఇక ఎట్లు నీవుణ్యముంటుంది
తొందగా చిన్నవాడవుగమ్ము.

కృ-వ॥ నీతొందకా మంత్రమే జ్ఞప్తికివచ్చుటలేదు. నేనీమంచ
ముపై కన్నకొని పరుండెదను నీభర్త అడిగితే నీచెల్లెలనిచెప్పుము (అని
కృష్ణుడు నిండాకన్నకొని పరుండియుండును. అంత రాధ తలుపుదెరసిన
రమణుడు యింటిలో ప్రవేశించి యేమనుచున్నాడన)

వాదం - దర్శు.

ర॥ ఏమిజేయుచుంటివే । యేలబలుకకుంటివే । భామనీవు యెవని
తోడభావలాడు చుంటివే ॥ఏ॥

ప॥ ఒసే పిలచిపిలచి నానోరెండుకసాయను యంతవరకు నీవెవ
నితో మాట్లాడుచుంటివో తెల్పుము తెల్పుకన్న నీవీవు చిట్లగొట్టెదను.

రా॥ దోసకాకివినగదే । నను । మోసగించాజెల్లదే । వాసిగానటు
లును యూర్కుండుము నీ । కేల యీవిచారమూ ॥యే॥

ప॥ నీకెప్పుడిదే అనుమానము తలుపుదీయుట కించుకాలస్యమై
నచో యంతకోపమా.

ర॥ దోసకాకివినగదే । నను । మోసగించాజెల్లదే । వాసిగానటు
పండుకున్న వాడెవండో తెల్పువే ॥దో॥

ప॥ ఒసే నన్నానీవు మోసపుచ్చుదువు ముందా పండుకున్నవాడె
వడో దెల్పుము. డో

రా॥ చెల్లునా యీమాటలూ । అదిచంద్రకళ నాచెల్లెలూ । చల్ల
యన్నము దినియనీవిక । పెళ్ళయేలనీవాదులూ ॥చె॥

ప॥ అది నాచెల్లెలగు చంద్రకళ నన్నజూచి పోవలెనని వచ్చి
యన్నది నీవధికప్రసంగములు మాని కడుపునిండదని మందకుబొమ్ము.

ర॥ నమ్మనూ నీమాటలూ । చూ । పిమ్ముగదె నీచెల్లెలూ ।
యిమ్మహీ గుమ్మాడిదాల । యీశుడెరుగు నీసేతలూ ॥న॥

ప॥ ఏదీ నీచెల్లెలైనా చూచెద (అని కృష్ణుడు కప్పకొనియున్న
వస్త్రమును తొలగించి చూచినంతలో కృష్ణుడు చంద్రకళగామారిపోవును
అదిజూచి రమణుడు పెదవివిరచి) సఖిమణి లేనిపోని తప్పను నీపైఘటించి
తిని నాతప్పుడుమించి నాకన్నంబిడుము తిని మందకేగెదను. (అని రమ
ణుడు భోజనముజేసి వెడలిపోవుయుటనంత)

రాధ - దర్శు.

ఎంతోచిత్రముగను దోచెనూ । శ్రీకృష్ణుడు తా । నింతిగాను
మారిపోయెనూ । యెంతమోసమాను । ప్రాణకాంతుడిట్టి గుట్టుదెలియ
యింతలోనె నాకాభగవంతుడేమొ సాయపడెను ॥ఎం॥ సామూన్యుడు
గాడు కృష్ణుడూ । తాననుకొన్న । యేపనై నజేయగలండా । ప్రేమతోడ
నాకొరకై । పెద్దవాడుగాతానై । నాగుడిగఱికోర్కె-దీర్చి నాకంతో
ప్రియముదోచె ॥ఎం॥ ధరగుమ్మడిదాల వాసుడూ । యాకరిరాజ । వర

దుడె యీచిన్నికృష్ణుడూ । కరమరుదుగ భక్తజనుల । కష్టములను కడ
తేర్చగ । ధరలోనవతారమెత్తె ధన్యురాలనైతినినే ॥౧॥

కృ-వ॥ అత్తా ఏమిజేయుచుంటివి రమ్మ.

రా-వ॥ కృష్ణా నీవెంతటి మాయకాడవయ్యా.

కృ-వ॥ అదిసరేకాని మామమ్మ నాకొరకు యెదిరి చూచుచుండ
వచ్చును. నేనిప్పుడే చిన్నవాడనయ్యెదను నన్నుగొనిపోయి మామమ్మ
వద్ద దించిరమ్మ.

రా-వ॥ అటులే దించివచ్చెదను గాని మళ్ళినేను రమ్మన్నప్పుడు
తప్పకుండ రావలెను.

కృ-వ॥ అట్లే వచ్చెదను. (అని చిన్నవాడగును. అంత రాధ కృ
ష్ణునెత్తుకొని యశోదవద్ద దింపివచ్చును)

కృష్ణయశోద వాదం - (తేరెళివా)

కృ॥ ఆటలాడుబోదునాకు । నాజ్ఞనివ్వవే । పాటబాడుకొనుచూ
నాతోటి బాలకులగూడి ॥౧॥

ప॥ అమ్మా నాతోటి బాలకులతోగూడి ఆటలాడుకొన బోయెదను.

య॥ వలదుర నీవాటలాడవలదు పోవలదు । నలువురునినుగని
యోర్వగలరా నామాటవినుము ॥౨॥

ప॥ తనయా నిన్నుజూచి జనులు యోర్వరుకాబట్టి నీవింటిలోనే
యుండి యాటలాడుకొనుము.

కృ॥ కొంతసేపు యాటలాడుకొని వచ్చెదనే ! మంతనమునయుం
డగ నామనసొప్పక నుండెగాన ॥కొం॥

ప॥ అమ్మా నన్నెవరేమి యనజాలరు నేనెవ్వరినేమనను ఆటలాడు
కొని త్వరగానేవచ్చెదను.

య॥ సరే అటులై నబోయి జనుడెంచుమికా । ధరగుమ్మడిదాల
పొరి ధాముడునినుమెచ్చునటుల ॥స॥

ప॥ కుమారా అటులై న నిపుడేపోయి బాలురతో నాటలాడుకొని
రమ్మ యెవ్వరినేమనకుము.

కృష్ణుని - దర్శు.

గండ్డిగొలులూ : మీరందఱునిట । రండ్డిగోసానులారా ! రండ్డి

మనమందరము నిండుసంతోషమూన | అంజ బాయకుండ నేను యాట
లాడుకుందాము ||రం|| జట్లుజట్లుగాను గొల్లబోంట్లలోనజొచ్చియుట్లమీది
కుండలాకు తూట్లుబాడచివత్తాము ||రం|| మురళిపాట బాడుచు నేముందు
ముందు నడచెదాను | వెరుపేమిజెందక నా | వెంట మీరలంతగూడి ||రం||

వ|| ఒరే మల్లన్నా యెల్లన్నా ఫుల్లన్నారాండి మనమందరము
ఆటలాడుకొందము.

బాలురు-వ|| కృష్ణా యిదోపస్తిమి మనమీవ్యాళ యేఆటలాడు
దాము.

కృష్ణునకు బాలురకు వాదం.

కృ|| చిరికిబిల్లలాడుదాము | చిర్రెగోనెలాడుదాము | మురళిపాట
బాడుదాము | మురిపెముతో దిరుగుదాము ||చి||

వ|| చిరికిబిల్లలాడి అటుపిమ్మట చిర్రెగోనెలాడుదాము.

బా|| తప్పకుండ నేడుమనము | ప్రహ్లాదలాడుదాము | గొప్ప
పేరుదెత్తాము | యెప్పటికైననుమనమూ ||త||

వ|| కృష్ణా మనము ఉప్పాటాడనాకు కోరికయున్నది. ఏమందువు.

కృ|| బారులేమొ దీరిమనము | బంతియాటలాడుదాము | మీరె
గలచెదరోలేక | మేమెగలతుమోయివుడు ||బా||

వ|| మనము బంతియాట ఆడుదాము రండు.

బా|| ధరగుమ్మడిదాలపారి | హరిమనలను జూదియూను | సరి
భళియని మెచ్చుకొనగ | సారెపనాడంగవలయును ||ధ||

వ|| ఒరే మల్లన్నా అదుగో కృష్ణుడు మన్నుదించున్నడేమిరా.

మ-వ|| బేనురా (కృష్ణునిజూచి) కృష్ణా మీయింటిలో పక్కా
న్నములుండగా మన్నును దించుంటివే.

కృ-వ|| ఛీ సర్వమబద్ధము నేనెందుకుదించును. గతిలేనివారు
మీరు దించురు.

మ-వ|| మేము గతిలేనివారమా సరే మీఅమ్మతోజెప్పి నీకు బుద్ధి
జెప్పించెదను ఒరేయెల్లన్నా నారా యశోదమ్మతోజెప్పదాం (అని గోప
బాలురు యశోదపద్ధకువచ్చి యేమనుచున్నారన)

మ|| ఓశోదమ్మా వింటివా.

య-వ॥ బాలులారా ఏమిసమాచారము.

వాదం - దర్శు.

బా॥ మన్నుదిన్నడమ్మా । కృష్ణుడు । మన్నుదిన్నడమ్మా । మన్ను
దినగ మీయింటిలోపలను । పెన్నలేదో పక్కాన్నములేదో ॥మ॥

వ॥ యశోదమ్మా మీకృష్ణుడదేమోకాని మేమిందరము జూచు
చుండగా మన్నునుదిని యుండెను వింటివా.

య॥ మన్నుదింటివటరా । బాలుర । మాటలు నిజమటరా ।
కన్నతండ్రి నీకాకలియైనచో । పెన్నలేద పక్కాన్నములేదా ॥మ॥

వ॥ కృష్ణా మన్నుదింటివట నిజమేనా చెప్పము నీకేమిగ్రహచా
రమురా మనయింట మంచిమంచి పక్కాన్నములు లేకుండెనా.

కృ॥ పట్టిమాటలహూ । విను నీ । వొట్టునమ్ముమమ్మా । గట్టి
గాను ననుగొట్టించగ పగ । బట్టివీరలిటు బలుకుచునుండిరి ॥వ॥

వ॥ తల్లి యీబాలురు జెప్పినదంతయు సబధము నాపైపగబట్టి
నన్ను నీవుగొట్టవలెనని చెప్పచుండిరేగాని వేరుగాదు, మన్నుదినుటకు
నేనేమి చిన్నపిల్లవాడనా.

బా॥ కన్నులార మేమూ । జూచియు । విన్నవించినామూ । యెన్న
డులేనిది యేలనిట్టులను । విన్నవించెదము విరసమమాకూ ॥క॥

వ॥ యశోదమ్మా మేమబధమాడము కావలెనన్న కృష్ణుని నోరు
దెరచి చూడుము.

య॥ సారసాక్షవిసరా సీదగు । నోరిటు దెరవుమురా । వీరిమా
టలే నిజమైనచో ని । స్నేహితిగ దండింతునా చూడుము ॥సా॥

వ॥ కృష్ణా ఏదీ నీనోరుదెరపు చూచెదను వీరిమాట నిజమేయై
నచో దండించెదను.

కృ॥ జననియిదుగొచూడూ । సీదగు । అనుమానమువీడూ । విను
గుమ్మడిదాల విష్ణురూపుడను । ఘనతరనావక్త్రము నేదెరచితి ॥జ॥

వ॥ అమ్మా యిదోచూడుము. (అని శ్రీకృష్ణుండు నోరుదెరచి
చూపగా ఆనోటిలో అండపిండబ్రహ్మాండమంతయు గానంబడిన యశోదా
దేవి మిగులభయమంది తనలోతాను ఏమనుకొను చున్నదన)

మ॥ కలయో వైష్ణవమాయయో యితరసంకల్పార్థమో సత్యమో । తలపన్నేరక యున్నదాననో యశోదాదేవిగానో పర । స్థలమో బాలకుడెంత యీతనిముఖస్థంబై యజాండంబు ప్రి । జ్వలమైయుండుట కేమిపేతువో మహాశ్చర్యంబు జింతింపగన్॥

ప॥ అహా యిదేమి ఆశ్చర్యము. ఈ బాలకుని నోటిలో బ్రహ్మాండము గానుపించుచుండెను వీడు సాక్షాత్తుపరమాత్ముడే కాని వేరుగాదు. ఆహా నాభాగ్యమే భాగ్యము. ఈపురాణపురుషునిగని నేను ధన్యురాలనైతిని, అని కన్నులుమూసుకొని స్మరించుచున్నంత)

కృ-ప॥ అమ్మా నేను మన్నుదిన్నది నిజమేనా.

య-ప॥ లేదు నాయనా లేదు యాబాలు రజ్జానులగుటచే అట్లు బలుకుచుండిరి రమ్మ నీవుకడుపునిండ వెన్నబెట్టెదను. (అని కృష్ణయశోదలు లోనకుప్రవేశించుటయు సంత)

గోపికలు పునఃప్రవేశము.

దర్శు॥ తెల్లవారెనూ! చల్లలుజేతుము । చెల్లెల లేలెమ్మి । యిల్లు నూడ్చి పనులెల్ల జేసికొని । చల్లలమ్మబోదము మనమిప్పుడు ॥తె॥ పాలు పెరుగులూ కుండలనీవిటు బట్టుకరాగదవే । వేళాయనునిక వెన్నదీయవలె । బాలుడులేచిన పనిజేయనివడు ॥తె॥ సాటివారలూ చల్లలెత్తుకొని సాగి పోయిరిగదే । మేటిగుమ్మడిదాల పొరియా । హాటకాంబరుని యభినుతి జేతము ॥తె॥

ప॥ చెల్లెలా ఆవుట్లమీది కుండలు నిటు దెమ్ము.

చె-ప॥ అక్కా- ఉట్లమీదబెట్టిన కుండలన్ని పట్టిగానుండెను అందు లోని పెరుగేమయ్యెను.

వాదం - దర్శు.

(కలువరమాయే మలో - అనువలె)

చె॥ ఎరుగనైతి నీమాయా । యీమాయా । పరగకుండలో పెరు గంతయు నే । ర్పడకుండగ నెవ్వరుగాజేసిరి ॥ఎ॥

ప॥ నేడదేమోకాని తెలియఁదెను, ఈపెరుగంతయు నెవరు గాజేసిరోకదా.

అ॥ చెల్లెలవిను యటుగాదూ । యటుగాదూ । పిల్లివచ్చితాగెనొ
పెరుగంతయు । యల్లరేల మనయత్త వినగలదు ॥చె॥

వ॥ చెల్లెలా పిల్లులేమైనవచ్చి తాగియుండవచ్చును కాస్త మెల్ల
గామాట్లాడుము మనఅత్త వినెనా యిల్లంత ఒక్కటిజేయును.

చె॥ వుట్టిమీద నేరాత్రీ । నేరాత్రీ । పెట్టినకుండలు పెట్టినటుం
డియు । వట్టిదయ్యెలోపలి పెరుగంతయు ॥వు॥

వ॥ అక్కా నిన్నరాత్రి నేనుట్టిమీదబెట్టిన కుండలుబెట్టినటులే
యుండెను. కాని పెరుగంతయు మాయమయ్యెను.

అ॥ చోరులపని యిదిగానీ । యిదిగానీ । వేరుగాదు యీవేళ
మనము యీ । చోరునిబట్టియు । ధీరతోగడుదము ॥చో॥

వ॥ చెల్లెలా నేటిరాత్రి మనము మెలకువతోనుండి ఆదొంగయె
వడో కనిపెట్టి పట్టుకొందము.

చె॥ సరే అటులేజేయుదమూ । జేయుదమూ । ధరశీగుమ్మడిదా
లలో వెలసిన । పరమాత్ముడే మనపాలిటగలడిక ॥స॥

సం-వ॥ అని యిటులనుచున్నంతలో ఆగోపికల అత్తవచ్చి వారితో
యేమనుచున్నదన.

అత్త-క॥ వేకువజామున లేచియు । పాకటముగ యింటిలోని
పనులొనరించి । ధీకొని పాలుంబెరుగును । చేకొనిపోకుంటిరేమి జేయుదు
మిమ్ముక॥

వ॥ ఒసే ప్రొద్దుననేలేచి యింటిపనులెల్ల జేసికొని చల్లలమ్ముకొని
రాండంటే ఏమేమో ముచ్చట్లు బెచ్చున్నరేంటే.

కోడలు-వ॥ అత్తా నిన్నరాత్రి మేము ఉట్లమీదబెట్టిన కుండలు
పెట్టినట్లే యుండెనుగాని అందులో ఒకపెరుగుచుక్కలేకుండా మాయ
మయ్యెను. అదేమాట్లాడుచు ఎటుదోచకుండా యుంటిమి.

అత్త కోడండ్రవాదం.

అ॥ ఎక్కడనేర్చితీరే యీ । టక్కరివేషంబులాను ॥ట॥ యెక్కడి
కేగెను పెరుగూ । యేమందును మిమ్ములాను ॥ఎ॥

వ॥ ఈటక్కరిమాటలతో నాకక్కరలేదు ఆపెరుగంత నేమయ్యె
నో తెల్పుడు నేనూరకుండు దాననుగాను.

కో॥ ఉట్టిమీద నిన్నరాత్రి । బెట్టివట్టికుండలూను ॥పె॥ పెట్టినట్లు
యండకాని । పెరుగుమాయమయ్యెను ॥ఉ॥

వ॥ అత్తా ఆపరమాత్మునిసాక్షి మేమెరుగము. ఏబట్టుదినుమంటె
ఆవొట్టు దినదము.

అ॥ ఒట్లుగిట్లు బెట్టుకుంటె । వొప్పుదాననేనుగాను ॥వొ॥ యిట్లు
జేస్తే మీదీపులు । చిట్లగొట్ట కూర్కుండను ॥బ॥

వ॥ మీకు పెద్దాచిన్నాయున్నదా కండకావరంబున నొడలెరుంగక
నాసంసారమంత పాడుజేయుచుండిరి మిమ్మిప్పుడేమిజేసెదనో చూడుదు
(అని చీపురుగొనివచ్చి కొట్టబోవును)

కో॥ యింతవరకు అత్తవంచు । యెటులన్నను వోర్చితీమి ॥యె॥
యెంతవకు నీతోడను । యేగవలెను యూర్కుండుమి ॥యం॥

వ॥ పెద్దదానవని నీమర్యాదగాపాడితే మమ్ముల చీపురుతో గొట్ట
వచ్చెదవా (అని కోడండ్లిరువురు అత్తను గొట్టుచుందురు ముసలిది
మొత్తుకొనుచుండును అదివిని లోపలినుండి కొడుకువచ్చి)

కో॥ వలదువలదు కోడండ్రతో । వాదులాడబోకెత్తల్లి ॥వా॥
యిలలోయెవరై నవిన్న । హీనముగాదాతల్లి ॥వ॥

వ॥ అమ్మా పెత్తనానికి కుడిచి కూర్చుండక ఎప్పుడు కోడండ్రతో
కొట్లాడుచుండువు యెవరై నవిన్న నేమందురు ఊరకోరాదా.

అ॥ యిల్లాండ్రను వెనుకేసుక । యిట్లుబల్కవేటికిరా ॥యి॥ తల్లి
నైననుగాదన । ధర్మమెట్లునీకగురా ॥యి॥

వ॥ ఒరే నీపెండ్లాలను వెనుకేసుకొని నాదేతప్పందువా సరే నేను
చెరువో బావో చూచుకొనెదను మీరే మంచిగానుండండి.

కో॥ కటకట యిదియేమొనాకు । యెటుదోచకనుండెనుగా ॥యె॥
పటుతర గుమ్మడిదాల । పరమాత్మబ్రోవుమికా ॥క॥

వ॥ అమ్మా నేనేమంటినే నిన్ను కొట్లాడకుమంటినేగాని వేరు
గాదు. (అని తనభార్యలంజూచి)

భార్యభర్తల వాదము.

(కీలుగుట్టలలోని - చెంపవేసినా కింపుగూర్చితివి)

భ॥ వద్దవద్దు మాతల్లితోడనిటు । వాదులాడకే పెద్దదానా ।

యిటువాదులాడకే చిన్నదానా । పెద్దదగుటయది జెప్పినట్లువిని । బుద్ధి
దెచ్చుకోండికనైనా ॥వ॥

వ॥ మానిసిమణులారా మాతల్లితో వాదులాడెదరు, ఆముసలిది
మిమ్ముల నేమన్నది.

భా॥ తల్లిని వెనుకేసుక మాట్లాడెవు । ధర్మమానయిది వన్నె
కాడా । నీధర్మమానయిది వన్నెకాడా । యిల్లాండ్రముమము హీనపర
చితివి । యెందుకుయిటనుండముగానా ॥త॥

వ॥ సరే మంచిగానే మాట్లాడితివి నీతల్లితప్ప విచారించకుండా
మాకే బుద్ధిజెప్పచుంటివి మంచిమొగడవే మేమిట ఒకక్షణమైనాయుం
డక మాపుట్టింటికేగెదము వింటివా.

భా॥ కలసిమెలసి కూడుండుమంటె యిటు । లలగుటయెందుకె పెద్ద
దానా । నీ । వలుగుటయెందుకె చిన్నదానా । కలహకారణంబేమో
నాకూ । తెలుపరై తిరింతకునైనా ॥క॥

వ॥ నేను అత్తాకోడండ్రు మంచిగా కలసిమెలసి యుండుమంటినే
కాని మిమ్మేమనలేదు ఎందుకలిగెదరు. కాని యీకలహకారణమేమో
నాకుదెల్పిన తప్పెనరిదో విచారించెదను.

భా॥ వుట్లమీదిపెరుగంతయు యెట్లో । యుత్తదయ్యెనో వన్నె
కాడా । ఉత్తదయ్యెనో వన్నెకాడా । కొట్లాటకు మూలంబయ్యెను
యావట్లవింటివయికకైనా ॥వు॥

వ॥ నిన్నరాత్రి మేముట్లమీదబెట్టిన కుండలలోని పెరుగంతయు
నెవరొకాజేసిరి మేమేత్రాగినామని మీతల్లి మమ్ములదిట్టికొట్టు చుండెను.

భా॥ సరెసరె మీతప్పేమిలేదనీ । యెరిగితినేనా పెద్దనాదా । నేనె
రిగితినేనా చిన్నదానా । ధర వెలవెలసి శ్రీగుమ్మడిదాల । పురి శ్రీహరిపని
యిదిగానా ॥స॥

వ॥ భామలారా యిదియంతయు ఆకర్షించుచేసిన పనిగాని వేరు
గాదు. ఇందులో మీదేమాత్రము తప్పలేదు మనమందరము నేడు మెల
కువగానుండి ఆచోరుని పట్టవలెను వింటిరా.

తల్లి-వ॥ బ్రాహ్మణులారా అటులే జేయుదముపదండి.

గోపికలు చల్లలమ్మబోవుట.

దర్శు॥ చల్లయమ్మాచల్లా । చవిజూచిగొనుడి జనులెల్లా ॥చ॥
చల్లద్రావమీ యుల్లమురంజలు । కల్లగాదుమావల్లభుసాక్షిగ ॥చ॥
పెరుగోయమ్మా పెరుగూ । యీపెరుగుద్రావ వ్యధదరుగూ । పెరుగిది
మీగడపెరుగు ద్రావినచో । మెరుగెక్కియు మీమేనులుశోభిలు ॥పె॥
వెన్నోయమ్మావెన్నా । యీవెన్నగొనుడి యేమన్నా । వెన్నదిన్నమీ
కున్న వ్యాకులము । లన్ని సశించును పన్నుగవినుడిక ॥వె॥ ఘృతమో
యమ్మా ఘృతమూ । మాఘృతముగొనుడి సంతతమూ । కుతుకము
తో శ్రీగుమ్మడిదాలా । పతితపావనుడు పానముజేసెడు ॥ఘృ॥

సం-వ॥ ఇటుల వచ్చుచున్న గోపికాంగనల నడ్లగించి కృష్ణుడేమను
చున్నాడన.

కృష్ణునికి గోపికకువాదం.

కృ॥ చల్లలమ్మబోయ్యేటి గొల్లభామా । నాతో । మళ్ళిచూచి
మాటలాడు గొల్లభామా ॥చ॥

వ॥ భామా కాస్తనిలచి మాట్లాడుము.

గో॥ మాటలాడవేళగాదు కృష్ణమూర్తి । నా । తోటి నీకేమివ
నియు కృష్ణమూర్తి ॥మా॥

వ॥ కృష్ణా నన్నుబోనిమ్ముము ఇప్పటికే చాలప్రార్థయ్యెను.

కృ॥ సుందరాంగినిన్నుజూచి గొల్లభామా । నీ । పొందుగోరి
యున్నవాడ గొల్లభామా ॥సుం॥

వ॥ సుందరాంగీ నిన్నుజూడగానే నాకెంతో ఆనందమనుపించెను
నాతో మరుకేళిగూడిపోమ్ము నీవడిగినదిచ్చెదను.

గో॥ ఎంతకొంటెవాడవార కృష్ణమూర్తి । జేనెడంతలేవుచూడ
బోతె కృష్ణమూర్తి ॥ఎం॥

వ॥ కృష్ణా నీవుచూడబోతే జానెడులేవుగాని ఈకొంటెబుద్ధు
లెక్కడనేర్పితివి చాలు సూరకుండుము.

కృ॥ పెద్దవాడనైతిచూడు గొల్లభామా । నా । వద్దజేరికొగిలిమ్ము
గొల్లభామా ॥పె॥

వ॥ సుందరీ యిదో నేపెద్దవాడనైతిని జూడుము నాకొకముద్దిచ్చి
నాకోరిక దీర్చుము.

గొ॥ కొత్తాకోడానయ్య కృష్ణమూర్తి । మా । యత్తనన్నగొట్టు
నయ్య కృష్ణమూర్తి ॥కొ॥

వ॥ కృష్ణా నన్నుబోనిమ్ము ఆలస్యమైనచో మాయత్త నన్నుగొట్టు
గలదు సుమా.

కృ॥ మత్తేభయానరమ్మి గొల్లభామా । మీ । యత్తకొడునేనె
గాద గొల్లభా ॥మ॥

వ॥ భామా ఏలనికింతభయము నాకొకముద్దిమ్ము.

గొ॥ తగదుతగదు యిట్టిమాట కృష్ణమూర్తి । నా । మొగడుచాల
కోపగొండి కృష్ణమూర్తి ॥

వ॥ కృష్ణా నామొగడిది విన్నచో నిన్నేమిజేయునో విచారించు
కొని తొలగిపొమ్ము.

కృ॥ జగములేలువాడనేను గొల్లభామా । నీ । మొగడనంగ
నెంతనాకు గొల్లభామా॥

వ॥ కోమలాంగీ అండపిండ బ్రహ్మాండనాయకుండనగు నాయెదుట
నీమొగడనంగ నెంతటివాడు రారమ్ము. హతంబుజేయకుము.

గొ॥ దండమైనబెట్టెదాను కృష్ణమూర్తి । నీ । దాసురాలనన్ను
విడుము కృష్ణమూర్తి ॥దం॥

వ॥ కృష్ణా నీవు పరమాత్ముడవని తెలియక నిట్లాడితిని నాతప్పు
క్షమించి యిప్పటికి విడచిపెట్టితివేని మరొకసారి నీకోరిక దీర్చెదను.

కృ॥ అండజాషీతప్పబోకు గొల్లభామా । కూ । మ్మాండపారివాసు
డాను గొల్లభామా ॥అ॥

సం-వ॥ అనిపలికి కృష్ణుండు వెడలిపోవుటయు సంతనొకనాడు గోషిక
లందరు గుమిగూడివచ్చి యశోదాదేవితో నేమనున్నారన.

వాదం - దర్శు.

గొ॥ తాళగలేము యశోదా । నీ । తనయునితోయికమీదా
బాలుడెగానీ పడచువానివలె । వేళాకోళము జేయుచుండెనుము ॥కా॥

ప॥ యశోదా నీకుమారుడుజేయు దుడుకుచేష్టలకు మేమోర్వజాల
కున్నారము.

య॥ యేమిజేసినాడమ్మా । నా । కెరిగింపుడిమాయమ్మా । కోమల
మెందుకు కొట్టెదవానిని । కామినీమణులు కరుణించుడినను ॥యే॥

ప॥ మాకృష్ణుడేమిజేసెనో తెల్పుడు వానినిప్పుడే మీయెదుట
దండించెదను.

గో॥ నిన్నటిదినమందుననూ । మా । చిన్నదొంటిగుండగనూ ।
విన్నావామీ వెన్నుడువచ్చియు । కన్నుగీటి పైగలుజేసినడట ॥ని॥

ప॥ అమ్మా మాకోడలిపిల్ల ఒంటిగా నుండగాజూచి రతికేళికి రమ్మని
కన్నుగీటినాడట వింటివా.

య॥ తనయూదియేమిటిరా । యీ । పనులుజేయ తగునటరా ।
వినరా నీవీవనితలయిండ్లకు । జనుటేలను యీజగడములేలను ॥త॥

ప॥ కృష్ణా నీవీగోషికలయిండ్లకు బోవుటేమి యీకొంఁటచేష్టలేమి
యిట్లయితే నేనుసహించను వింటివా.

కృ॥ అమ్మరొవిను తెల్పెదనూ । నే । నాటలాడుచుండగనూ ।
రమ్మనినను యీరమణిబిలచుకొని । ముమ్మారులు ననుముద్దులుగొని
యెను ॥అ॥

ప॥ అమ్మా వీరన్నదంతయు నబద్ధమే నన్నే యీలేమబిలచుకొని
నాచెంపలు ముద్దుబెట్టుకొని పంపెను.

య॥ చిన్నిబాలు నటుబిలువా । నీకు సిగ్గబెలేదేమగువా । పన్ను
గమీదగు పతులుండగ నా । కన్నసుతుని బలుకరించన్యాయము ॥చి॥

ప॥ ప్రపంచజ్ఞానములేని పసిబాలునితోడనా మీసయ్యాటలు చా
లు నూర్కుండుడు.

గో॥ తనయునితప్పటునుంచీ । మ । మృనుచుంటివి బెదరించీ ।
ధనవంతులు మీరనునదెజెల్లును । మనమునయ్యుచుక మరెయూదెంచుము॥

ప॥ నీకొడుకుజేసిన కొంఁటెపనులనటుంచి మమ్మేబెదరించుచుంటివా
యిటువినుము.

౧ గో-కం॥ ఓయమ్మ నీకుమారుడు

హయిండ్లను పాలుపెరుగు । మననీడమ్మా

పోయెద మెక్కడికైనను

మాయన్నలనురభులాన ! మంజులవాణీ॥

య-వ॥ అదేమే మీరెందుపోయెదరు మాకృష్ణునికి నేను బుద్ధి
జెప్పెననులే.

౨ గో-వ॥ ఏమిబుద్ధిజెప్పెదవో యోమో.

య-వ॥ అదేమహ్మా అట్లనుచుంటిరి మావాడింకేమి గావించెనో
చెప్పము.

౨ గో-క॥ నాకొడుకును నాకోడలు

ఏకముగను పెనగపాము ! నీతడువైవత్

కోకలెరుంగక పారిరి

కూకవిడెన్ నీనుతుండు ! గుణమెగుణాధ్యై॥

వ॥ ఇది మంచిపనేనా నీవేచెప్పము.

య-వ॥ తల్లులారా నన్నుక్షమించి యీసారికి వెడలిపొండు
ప్రేష్టుని బాగాదండించి మీజోలికిరాకుండ జేసెదను.

గో-వ॥ సరే అట్లేజేయుము పోవువారము (అని గోవికలునిష్క్రమింతురు.)
నారదుడు మరలప్రవేశము.

దర్శ్య॥ జయజయనంద యశోదానందన ! జయజయఅశ్రితపాలా!
జయజయమందర గిరిధరదేవా జయజయశ్రీగోపాలా ॥౧॥ దానవనాశా
సశవిధవేశా దీనజనోద్ధరణా ! గానలీలమునిపాలపరాత్పక ఖగకులపతి
గమనా ॥జ॥ బృందారకనుత గుమ్మడిదాలా మందిరసర్వేశా ! కందిబాల
ప్రేష్టునిబ్రోచిన ! సుందరయదుభూషా ॥జ॥

వ॥ నారాయణ నారాయణ ఆదుర్భాగ్గుడగు కంసుడు కృష్ణుని
సధించుటకు ఎన్నోపన్నాగములు బన్నుచుండెను గాని విఫలమగుట దెలి
ముకుండెను నీనిష్పడేపోయి కృష్ణుడున్నజాడ వానికిందెల్పివచ్చెదను (అని
వచ్చుచున్నంతలో)

కంసుని దర్శారు.

కం-వ॥ మంత్రీ నేనంపించిన పూతన శకటాసుర ధేనుకాసుర బకా
సుర తృణావర్తులలో నొకరైనను ఇంతవరకు రూరైరి కారణమేమో
జెలియకుండెను.

మం-వ॥ పృథో వారు సామాన్యులుకారు కార్యమును సాధించు
కొనియే రాగలరు మీరు నిశ్చింతతోనుండుకు, (ఇంతలో నారదుడు
ప్రవేశించినంజూచి)

కం-వ॥ మునివర్యా సమస్కారములు,

నా-వ॥ కంసరాజా డేమమేనా.

కం-వ॥ ఎక్కడి డేమము. ఆవిష్ణువు నన్ను జంపగోరి ఒక్కడజన్మిం
యున్నవాడని విన్నంతమాత్రమున పూతనాది రక్కసులను వానింజం
రమ్మని బంపియుంటిని కాని వారితవరకురాలైరి వారిసంగతే ఎరుక
జేయువారులేరు.

నా-వ॥ ఆమాట నీకెరుక జేయవలెననే వచ్చియుంటిని వినుము,

వాదము - దర్ప.

నా॥ వినుముకంస భూవరయా । విష్ణుమూర్తి నీకొరకును । జని
యించియు వేసెల్లెల్లా । మనుచుండెను కృష్ణుడుగను ॥వి॥

వ॥ కంసరాజా ఆవిష్ణుమూర్తి దేవకీవసుదేవుల గర్భమందు జన్మిం
చెను. అట్లు జన్మించినతోడనే వసుదేవుడాబాలునిగొనిపోయి వ్రేవల్లెలో
యశోదప్రక్కననిడి ఆమెకుజన్మించిన బాలిక నిందుగొనినచ్చెను. ఇష్టాదా
బాలుడు కృష్ణనామంబున వర్ధిల్లుచుండెను వింటివా.

కం॥ యెంతమోసగించెను న । న్నింతలోనె వసుదేవుడుపంతము
తోయాబాయిని । పట్టిద్రుంతుగదనాడు ॥యెం॥

వ॥ అహో యావసుదేవుడు నన్నెంతమోసగించెనో చూచితివా
అట్లుగాకున్న నావైరిని ఆనాడేతుదముట్టెంతునుగదా.

నా॥ వసజసంభవుడువ్రాసిన । వ్రాలును దప్పింపగాను । జననా
యక యేరితరము । వినుమికనీమనములోను ॥వ॥

వ॥ కంసరాజా బ్రహ్మవ్రాలు దప్పింప నెవ్వరివశముగాదని నీకు
దెలియదా.

కం॥ నారదనేబంపు పూత । నాదుల్లె నింతవరకు । రాలైరి
యదేమొకాని । వారిజాడ దెల్పునాకు ॥నా॥

వ॥ ముసీంద్రా ఆవిష్ణుని తుదముట్టిండుటకుగాను నేనుబంపిన

పూతన శకటాసుర తృణావర్తాది వీరులింతవరకు రారైరి వారిసంగతి
నీకేమైన చెలిసిన విన్నవింపుము.

నా॥ వారినెల్ల వధియించెను । వారిజాక్షుడొకృష్ణుడు । ధారుణి
గుమ్మడిదాలా । నారాయణుండతండు ॥వా॥

ప॥ రాజా శ్రీమన్నారాయణాంశ సంభూతుండగు ఆకృష్ణనియె
దుట నీవుబంపిన పూతనాదులెంతటివారు వారినందరిని రూపుమాపెను.
యికనీవు జాగ్రతగానుండుము. నేను బోయివచ్చెదను. నారాయణ
నారాయణ (అని నారదుడు వెడలిపోవుటయు నంత కంసుండు తన
మంత్రించాచి)

కం-ప॥ మంత్రీ నీవిష్టడేపోయి మన అక్రూరుని నిందుబిలచుకొని
రమ్ము పొమ్ము.

అక్రూరుడు ప్రవేశము.

దర్శ్య॥ నిన్నే నెరనమ్మితిని శ్రీమన్నారాయణా । నన్నుబోవునీదయ
శ్రీమన్నారాయణా ॥ని॥ బాలగోపాలశౌరీ నన్ పాలించరా । నీలమేఘ
శ్యామల దేహకరుణించరా ॥ని॥ గరుడవాహన సర్వేశకరిక్షకా । దురిత
దానవకులనాశ వరదాయకా ॥ని॥ సుందరంకా గుమ్మడిదాల మందీరు
డవూ । కందిబాలకిష్టయనేలు ఘనుడావీవూ ॥ని॥

ప॥ ప్రభో కంసరాజా జోహారులు నన్నుబిలిపించిన కారణమేమో
తెల్పుడు.

వాదం - దర్శ్య.

కం॥ వినుమి యక్రూరా । ఒక । పనిగల్గెను నీతోనేడు ॥వి॥ పని
గనువేపల్లెకేసి బలరామకృష్ణులను । మనసును మెప్పించి యిటకుగొని
తెనలెగానపొమ్మి ॥వి॥

ప॥ అక్రూరా నీవు వేపల్లెకుబోయి బలరామకృష్ణులను నేబిల
చితిననిచెప్పి యెటులైన యిక్కడికి దోడుకొనిరమ్ము పొమ్ము.

అ॥ ఎందుకొరకునూ । వా । ర్నిందుబిలచుకొనిరావలె ॥నెం॥ సం.
దేహముదోచెను నాస్వాంతమందు నీమాటలు । డెందమందుదాచక
నాకెరుకజేయుకంసరాజ ॥ఎం॥

ప॥ రాజా ఆబలరామకృష్ణుల నిచ్చటిబిలపించుటకు కారణమేమో
తెల్పుడు.

కం॥ ఓనుమి తెలిపెదా । యా । విష్ణుడే శ్రీకృష్ణుండట ॥వి॥ నను
జయింపబూని యిట్లు నవతరించినాడటంచు । ఘనులు దల్పవింటిని యిటు
గొనివచ్చిన పట్టిదుగ్గింతు ॥వి॥

ప॥ అక్రూరా నాపగవాడగు ఆవిష్ణువే కృష్ణుండై జన్మించెనట
కాబట్టి వానిని మాయోపాయంబున నిటుగొనివచ్చిన నునాయాసంగా
వధించి కీర్తినొందెదను.

అ॥ ధరణినాయకా । నీ । తరముగాదు వార్నిగెలువ ॥ధ॥ పర
మాత్మస్వరూపులు యా । బలరాముడు శ్రీకృష్ణుడు । శరణాగత వత్స
లులు । దురితాపహరులువారు ॥ధ॥

ప॥ కంసా నీదురుద్దేశమును మార్చుకొనుము బలరామకృష్ణులను
జయించువారు బ్రహ్మాండములోలేరు నీవెంతటివాడవు వారితో మిత్ర
త్వము వహించిన జీవితపు నామాటనమ్ముము.

కం॥ ఎంతటివారూ । ర । వ్యంతలో వధియింతువార్ని ॥యెం॥
చింతిల్లగనేటికి నేజెప్పినట్లుజేయుము బల । వంతుడనాకేమి యెదురు వా
దించక తోడితెమ్ము ॥ఎం॥

ప॥ అక్రూరా నీవేమో వారిని గొప్పజేయుచుంటివి గాని నేనే
మాత్రము వారికి భయపడువాడనుగాను. నేను ధనుర్వాగంబు జేయు
చున్నాననియు వారిని సేమితో బిలపించుచున్నాననిచెప్పి పిలచుకొని
రమ్ము ఇక వాదించకుము.

అ॥ తామసమేలా । నీ॥ ఔనుమెగోరి వచించితి ॥తా॥ భూమీ
గుమ్మడిదాల । పురవాసుల బోచునట్టి । రామకృష్ణులను యిటకును ।
కాముకనే దోడితెత్తు ॥తా॥

ప॥ కంసరాజా నీయాజ్ఞానుసారంబుగా నేగి ఆబలరామకృష్ణులను
బిలచుకొనివచ్చెదను కానున్న కార్యము కాకపోదుగదా. (అని అక్కడి
నుండి వెడలి తనలో) అహా ఈదుర్మార్గునికి అంత్యకాలము సమీపించినది.
ఏదియెట్లులైనను నాకాపురాణపురుషుని దర్శనము లభింపనుండెనుగదా
(అని వేపల్లెను సమీపించి)

కం॥ ఆకృష్ణుడు బలరాముడు । యీకంసునిమాటవినియు యేమం

దురొకా । నాకేమిదోచకుండెను । యేకరణిని దోడుకొనియు నేగుదు
నేను॥ (అని కృష్ణునివద్దకేతెంచి)

వ॥ అహా కృష్ణా నీదరిశనభాగ్యంబున ధన్యుండనైతిని నీకిదేవణా
మంబులు.

కృ-వ॥ అక్రూరా నీకు ప్రతిపందనములు జేయవాడను.

క॥ డేమ మెమీనారలకు । డేమ మెమామామ కంసశ్రీతినాధునకు॥
డేమమె మాతలిదండ్రిలు । యేమనివచియించిరయ్య యెరిగింపుత్వర॥

వ॥ అక్రూరా మీరందరు డేమముగా నున్నవారలెకదా.

వాదం - దర్శు.

అ॥ డేమముగానున్నారము । కృష్ణానీదయతోడను । స్వామీనీ
భక్తుడనను । ప్రేమతోరక్షింపుమికను ॥డే॥

వ॥ కృష్ణా మేమెల్లరము డేమంగానే యున్నవారము కానిమీయీ
దానునియందు అనుగ్రహముంచి రక్షింపుడు.

కృ॥ ననుగన్నా తలిదండ్రిలు । నాకొరకై నీతోడను । వినిపించిన
సంగతి నాకునుదెల్పుము దయతోడను ॥న॥

వ॥ అక్రూరా నాజననీజనకులగు దేవకీవసుదేవులు నాకొరకై
యెంతపిలపించు చుండిరోకదా వారిసంగతివచింపుము.

అ॥ వారలసంగతి నేమని । వచియింతును శ్రీకృష్ణా । ఘోరంబుగ
వగతురు నీ కొరకెంతయు శ్రీకృష్ణా ॥వా॥

వ॥ కృష్ణా ఆపుణ్యాత్ములు నీకొరకై మిక్కిలి దుఃఖించుచుండిరి.
నీసంగతి ఆకంసుడువిని వారిని మరల చెరలోబెట్టి పలువిధంబుల బాధించు
చుండెను. ఆదుర్మాని నీవెప్పుడు సహరింతువోకదా.

కృ॥ గట్టిగయాకంసుని తుద । ముట్టించెద నక్రూరా । పుట్టితినందు
లకే నీ । భువియందున నక్రూరా ॥గ॥

వ॥ అక్రూరా ఆదుర్మార్గుని వధించుటకేగదా నేను జన్మించినది.
కాలమురావలెనని చూచుచుంటిని.

అ॥ ధరశ్రీగుమ్మడిదాల । పురినిలయా శ్రీకృష్ణా । పరమాత్మా
నినుదెలియా । తరమేయేకికృష్ణా ॥ధ॥

కం॥ వినుమి తెలిపెదా । యా । విష్ణుడె శ్రీకృష్ణుండట ॥వి॥ నను
జయింపబూని యిట్లు నవతరించినాడటంచు । ఘనులు దల్పివంటిని యిటు
గొనివచ్చిన పట్టిదుగ్గెతు ॥వి॥

వ॥ అక్రూరా నాపగవాడగు ఆవిష్ణువే కృష్ణుండై జన్మించెనట
కాబట్టి వానిని మాయోపాయంబున నిటుగొనివచ్చిన సునాయాసంగా
వధించి కీర్తినొందెదను.

అ॥ ధరణి నాయకా । నీ । తరముగాదు వార్నిగెలువ ॥ధ॥ పర
మాత్మస్వరూపులు యీ । బలరాముడు శ్రీకృష్ణుడు । శరణాగత వత్స
లులు । దురితాపహరులువారు ॥ధ॥

వ॥ కంసా నీదురు ద్వేషమును మార్చుకొనుము బలరామకృష్ణులను
జయించువారు బ్రహ్మాండములోలేరు నీవెంతటివాడవు వారితో మిత్ర
త్వము వహించిన జీవితపు నామాటనమ్ముము.

కం॥ ఎంతటివారూ । ర । వ్యంతలో వధియింతువార్ని ॥యెం॥
చింతిల్లగనేటికి నేజెప్పినట్లుజేయుము బల । వంతుడనాకేమి యెదురు వా
దించక తోడితెమ్ము ॥ఎం॥

వ॥ అక్రూరా నీవేమో వారిని గొప్పజేయుచుంటివి గాని నేనే
మాత్రము వారికి భయపడువాడనుగాను. నేను ధనుర్వాగంబు జేయు
చున్నాననియు వారిని సేమితో బిలపించుచున్నాననిచెప్పి పిలచుకొని
రమ్ము ఇక వాదించకుము.

అ॥ తామసమేలా । నీ॥ క్షేమమెగోరి వచించితి ॥తా॥ భూమీ
గుమ్మడిదాల । పురవాసుల బోచునట్టి । రామకృష్ణులను యిటకును ।
కాముకనే దోడితెత్తు ॥తా॥

వ॥ కంసరాజా నీయాజ్ఞానుసారంబుగా నేగి ఆబలరామకృష్ణులను
బిలచుకొనివచ్చెదను కానున్న కార్యము కాకపోదుగదా. (అని అక్కడి
నుండి వెడలి తనలో) అహా ఈదుర్మార్గునికి అంత్యకాలము సమీపించినది.
ఏదియెటులైనను నాకాపురాణపురుషుని దర్శనము లభింపనుండెనుగదా
(అని వేసెనెను సమీపించి)

కం॥ ఆకృష్ణుడు బలరాముడు । యీకంసునిమాటవినియు యేమం

దురొకా । నాకేమిదోచకుండెను । యేకరణిని దోడుకొనియు నేగుదు నేను॥ (అని కృష్ణునివద్దకేతెంచి)

వ॥ అహా కృష్ణా నీదరిశనభాగ్యంబున ధన్యుడనైతిని నీకిదేప్రణామంబులు.

కృ-వ॥ అకూ॥రా నీకు ప్రతిపందనములు జేయువాడను.

కం॥ డేమమెమీవారలకు । డేమమెమామామ కంసక్షీతినాధునకు॥ డేమమె మాతలిదండ్రులు । యేమనినచియించియ్య చెరిగింపుత్వర॥

వ॥ అకూ॥రా మీరందరు డేమముగా నున్నవారలేకదా.

వాదం - దర్శు.

అ॥ డేమముగానున్నారము । కృష్ణానీదయతోడను । స్వామీనీ భక్తుడనను । పేమతోరక్షింపుమికను ॥డే॥

వ॥ కృష్ణా మేమెల్లరము డేమంగానే యున్నవారము కానిమీయీ దాసునియందు అనుగ్రహముంచి రక్షింపుడు.

కృ॥ ననుగన్నా తలిదండ్రులు । నాకొరకై నీతోడను । వినిపించిన సంగతి నాకునుదెల్పుము దయతోడను ॥న॥

వ॥ అకూ॥రా నాజననీజనకులగు డేవకీపనుదేవులు నాకొరకై యెంతపిలపించు చుండిరోకదా వారిసంగతివచింపుము.

అ॥ వారలసంగతి నేమని । వచియింతును శ్రీకృష్ణా । ఘోరంబుగ వగతురు నీ॥ కొరకెంతయు శ్రీకృష్ణా ॥వా॥

వ॥ కృష్ణా ఆపుణ్యాత్ములు నీకొరకై మిక్కిలి దుఃఖించుచుండిరి. నీసంగతి ఆకంసుడువిని వారిని మరల చెరలోబెట్టి పలువిధంబుల బాధించుచుండెను. ఆదుర్గాని నీవెప్పుడు సంహరింతువోకదా.

కృ॥ గట్టిగయాకంసుని తుద । ముట్టించెద నకూ॥రా । పుట్టినందులకే నీ । భువియందున నకూ॥రా ॥గ॥

వ॥ అకూ॥రా ఆదుర్గాధుని వధించుటకేగదా నేను జన్మించినది. కాలమురావలెనని చూచుచుంటిని.

అ॥ ధరశ్రీగుమ్మడిదాల । పురినిలయా శ్రీకృష్ణా । పరమాత్మానిదుదెలియా । తరమేయేరికికృష్ణా ॥ధ॥

వ॥ కృష్ణా ఆదురాత్ముడగు కంసుండు ధనుర్యాగంజేయుదునను నెవంబున నిన్నును మీయన్నయగు బలరాముని బిలచుకొని రమ్మని నన్నంపియుండెను ఇందులకేమందువో తెల్పుము.

కృ-వ॥ సరే అటులేవచ్చెదముకాని ఈసంగతిని మాఅన్నగారి కెరుకజేయవలెను. (అని యిటులనుచున్నంతలో)

బలరాముడు ప్రవేశము.

దర్శు॥ బలరాముడ భుజబలవిక్రముడను । సలలితగాతుండను వినరాహలము సలాయధముల దైత్యాధములను చెండాడినవాడనురా॥బ॥ ధీవిశాలుడను రోహిణిశ్రీనిదేవుల కాత్మజుడనువినరా । దేవకినాపిన తల్లియురారా । జీవనయనుకగ్రజుడనురా ॥బ॥ ధరణిలో వెలసిన గుమ్మడి చాల । పురజనులనురక్షింతునురా । కరమొప్పగ నాయనుజునిజూచుట కొరకై నిండేతెంచితిరా ॥బ॥

కృ-వ॥ అన్నయ్యా నమస్కారములు ఆదుర్భాగుండగు కంసుండు ధనుర్యాగంబు జూచుటకై మనలందోడ్కొని రమ్మని యీయక్రూరుని దోలించియుండెను పోవుదమా.

బ-వ॥ తమ్ముడా అవశ్యముగా బోవుదము సమయముజిక్కినది నాముసలాయధముయొక్క చిలుమును విడగొట్టెదను.

కృ-వ॥ సరే అక్రూరా బైలుదేరుము మేము నీవెంటనేవచ్చు చుంటిమి రథమాయత్తంబు గావింపుము.

అ-వ॥ ప్రభో రథము సిద్ధముగానే యుండెను రండు. (అనిన కృష్ణబలరాములు రథారూఢులై న నిమిషమాత్రంబున మధురాపురిని సమీపించి) పురాణపురుషులార యిదో మధురాపురమును సమీపించితిమి నేముండుగాబోయి మీరువచ్చినటులా కంసునకుదెల్పెదను.

కృ-వ॥ సరే అటులేగావించుము మేము నీవెనుకనే కాలినడకతో ఈమధురాపురి వింతలనుజూచుచు వచ్చుచుండెదము.

రజకుడు ప్రవేశము.

(నందామయాగురుడ నందామయా అనునలె)

దర్శు॥ రాజీతముగ కంసరాజుబట్టలనుదికె రజకుడనూనేను విన రండయా । రజకుండనేగాదు రణరంగమందూన । భుజబలమును జూపె

వాడనయా ||రా|| ప్రభువుబట్టలెగాని ప్రజలబట్టలనేను । పాచిముఖముతో
నైన జూడానయా! రభసంబునేను రాగానందరుజూచి । రాజసేవకుడంచు
మెచ్చేరయా||నందా||అద్దమ్మరాత్రినిచ్చార్ద మబ్బూనలప్రీతిబట్టలు మూట
గట్టినయా । నద్దీయన్నముమెక్కి-ప్రాద్దుబాడువకముందె చాకీరేవుకుబోవు
వాడనయా ||నందా|| ధరణిగుమ్మడిదాల పురమందునెలకొన్న । హరినిన్న
రించేటివాడనయా । స్థిరమూతో కంసభూపరిడిచ్చుదానితో । కరమొప్ప
కాలంబు గడిపేనయా ||నందా||

కృ-వ|| ఒరే నీవెవండవు.

ర-వ|| నేను కంసమహారాజుగారి బట్టలుతికే చాకలివాడను.

కృ-వ|| అటులైన ఆవస్త్రంబుల నిటుడెమ్ము మేము ధరించు
కొనెదము.

వాదం - దర్శు.

ర|| ఎవ్వరుమీరెవ్వరు భయమింతయులేకా । యివ్విభుబట్టలను
యడుగుటెల తెలియకా ||ఎ||

వ|| మారాజుగారి వస్త్రంబుల నడుగుటకు మీరెవ్వరు మీకేమైన
భయముండెనా లేదా.

కృ|| కల్లగాదుకంసుని మేనల్లుండ్రమురా । నీ । యుల్లములోప
లను భీతినొందకనివరా ||క||

వ|| ఒరే మేము మీకంసుని మేనల్లుండ్రము యీధనుర్యాగంబు
జూడవచ్చితిమి మాదుస్తులు బాగలేవు ఆవస్త్రంబులు మాకిచ్చి మీరాజు
గారితో జెప్పము.

ర|| గొల్లలుమారాజుకు మేనల్లుండ్రుటరా । చెల్లునెయిమాట
మీకు చేటుమూడరా ||గొ||

వ|| మీరు గొల్లవాండ్రగుటచే మారాజుకు మేనల్లుండ్రమన నాకు
నవ్వువచ్చుచున్నది తొలగిపొండు లేకుండినచో మీభరతంబట్టెదను.

బ|| ఎంతటివాడొర నీదు గొంతుబట్టియూ । ఘంతముతోబిసికి
నేలవై చెదగనుమూ ||ఎం||

వ|| ఒరేసీచా మమ్ములను గొల్లలనియన్న సీనాలుకను రెండుగా
జీల్చివై చెదను చూడుము.

ర॥ చూడుడి నేభయ మొందెటివాడనుగానూ । వాడిమిగనుగ్రుద్ది
మిమ్ము వసుధగూల్చెదనూ ॥చూ॥

వ॥ ఒరే బాలకులారా మిమ్ముల నిష్పడేమిజేసెదనో చూడుడు
(అని యనుచున్న రజకునిజూచి)

కృ॥ పాతకనాయొక్క ముష్టిప్రహరముచేతా । ఘాతనొంద
జేతును నీకంసుడదెంతా ॥పా॥

వ॥ ఒరే నీచా యిదో యీగొల్లపిల్లనిదెబ్బంజూడుము (అని ముష్టి
ప్రహరము గావించిన ఆచాకలివాడా బట్టలమూట నక్కడబారవైచి
పారిపోవుచు)

ర॥ చాలుర నేచస్తివీడు బాలుడుగాడూ । మేలుగుమ్మడిదాల
పారి శ్రీలోలుండా ॥చా॥

సం-వ॥ అని యిటులా రజకుండు పారిపోయిన ఆమూటలోని
మంచిమంచి దుస్తులు బలరామకృష్ణులు ధరించుకొని ముందుకు సాగివచ్చు
చున్నంతలో

కుబ్జా ప్రవేశము - దర్శు.

(చల్లనిరాజు ఓచందమామా - అనువలె)

గోపికలోలా గోపాలకృష్ణా । నాపాలిదైవామ నన్నేలుకృష్ణా ।
నన్నేలుకృష్ణా ॥గో॥ శ్రీపాతినిన్నెపుడు చింతించెదా । నీపాదములసేవ
నేగోరెదా । రావేలనూ । యిందురావేలనూ । ఆపదోద్ధారక నాపాలి
కృష్ణా । నన్నేలుకృష్ణా ॥గో॥ సందనందాన యరవిందదళలోచనా । సుంద
రంబో గుమ్మడిదాల పురపాలనా । బృందారకవందితా । పుణ్యజనసం
స్తూతా । మందరోద్ధార మాధవనాపాలికృష్ణా । నన్నేలుకృష్ణా ॥గో॥

వ॥ కృష్ణా నీపాదపద్మంబుల కిదేప్రణామంబు లాచరించుదానను,

కృ-వ॥ యువతీ నీవెవరు నీనామమెయ్యగి.

కు-వ॥ కృష్ణా నేను కంసునకు చందనాది పరిమళ ద్రవ్యంబుల
నర్పించు చుండుదానను. నాపేరు కుబ్జయని యందురు. నేడు నీదరిశన
భాగ్యంబున నామనోరథంబు దీరునట్లుగా దలంచెదను.

వాదం - దర్శ్య.

కు॥ సందవందచా । నే । చందనమును బూసెదగొను ॥నం॥ సుందర
పదనారవింద సురవందితయోముకుంద । పొందుగనీపాదములను పూజిం
చెద నన్నుబోవు ॥నం॥

ప॥ కృష్ణా నీకీచందినముబూసి నీపాదపద్మముల పూజించెదను రమ్ము.

కృ॥ మెచ్చితి నేనూ । నీ స్వచ్ఛమైన భక్తికెంతో ॥మె॥ సచ్చరిత్రు
రాలనిదే సరిజేసెదనీదుమేను । హెచ్చుసుందరాంగివిగను । యెసగగలవు
పృథివిలోను ॥మె॥

ప॥ కుబ్జా నీభక్తికెంతో నేనుమెచ్చితిని యిటురమ్ము నీవక్రతను
బాపెదను. (అని కృష్ణుండు కుబ్జయొక్క మేనును సరిజేసినంజూచి)

కు॥ వనజలోచనా । నా । మనవినువలదనబోకను ॥ప॥ నినుగను
గొన నామదిలో । ఘనమోహం బంకురించె । మనసిజకేళినిదేల్చియు ।
మదిసంతసమొందజేయు ॥ప॥

ప॥ కృష్ణా నీమోహనాకారంబును జూచినంతలో నామనస్సున
మోహంబంకురించెను నాతోరతికేళిందేలి నాకోరిక నెరవేర్చుము.

కృ॥ బోటిరోవినవే । యిది । యేటి మాటవలదువలదు ॥బో॥
హాటకాంగినీతోడను కూటమిజేసినచో నా । సాటివారునవ్వరె నీ । సాటి
వాని గూడుపొమ్ము ॥బో॥

ప॥ కుబ్జా యీమాట నాచేగానేరదు ఎవరైనవిన్న నన్నేమం
దురు. నన్నువిడచి నీసాటివాని నెవనినెనవెదకి కూడుండుము పొమ్ము.

కు॥ కన్యనునేనూ । నేనన్యపురుషులను గోరను ॥క॥ పుణ్యపురుష
నన్నుగూడు పుణ్యమగుననీకింకను । ధన్యురాలనేనాదును । తరుచు
మాటలేలస్వామి ॥క॥

ప॥ మదనమోహనా నేను కన్నెరికము చెడనిదాననగుటచే నిన్నే
వరించిన నామనస్సును అన్యులకర్చితము జేయను వలదన్నచో పాణం
బుల త్యజించెదను.

కృ॥ అన్నులమిన్నా । మా । అన్నయు నాతోడనుండె ॥న॥ క్రన్నన
శంసునివధించి । కడలివచ్చినీకోరిక । పన్నుగదీర్చెదనుయిపుడు । బలిమి
సేయబోకునన్ను ॥అ॥

వ॥ నుందరీ ముందుగ ఆకంసాధముని వధించి నాజననీజనకుల సంతోషపరచి తిరిగి వెళ్ళునప్పుడు నీగృహంబునకువచ్చి నీకోరిక నెరవేర్చి పోయెదను అంతవరకు ఓషికవహించుము.

కు॥ సంతసమాయే । నా । స్వాంతమందు నీమాటకు ॥సం॥ దంతి వరద శ్రీగుమ్మడి । దాల పారివాసశౌరి । మంతసముననన్నిక నీ । మది లోపల మరువవలదు ॥సం॥

వ॥ పృథో అటులేగావించుడు. నిన్నేనమ్మకొని యుండుదానను (అని కుబ్జ శ్రీకృష్ణునకు నమస్కరించి వెడలిపోవుటయునంత)

కృష్ణ బలరామ సంవాదము - దర్శ్య.

కృ॥ పోదామురారమ్మికా । అన్నయ్య ॥పో॥ వాదించునైరూల మోదీ ధనుర్యాగ । హూదీమంత్రజ్ఞుల వేధించవలెనుమ్మి ॥పో॥

వ॥ అన్నా బలరామా ఈధనుర్యాగంబును భంగముగావించి మన కెదురై నవారిని వధించెదమురమ్ము.

బ॥ చూడూధనుర్యాగమూ । తమ్మయ్య ॥చూ॥ చూడూమిందు న్నట్టి శూరాగ్రగణ్యుల । కూడదుగించినట్లు గూలంగ నేతాము ॥చూ॥

వ॥ అనుజా కృష్ణా అదో అక్కడ ధనువును నిలబెట్టియుంచిరి అది నూడబెరికి అందున్నవారినెల్ల దునుమాడవలయును. (అంత కృష్ణుండు ధనస్సునువీరచి పారవైచి అందున్నవారలను జంపెను)

కృ॥ నీవన్నరీతీగనూ । అన్నయ్య ॥నీ॥ కావారముననుండు కావాలి వారల । బోవనీయకదుగించి । యీవిల్లువీరచీతి ॥నీ॥

వ॥ అన్నా బలభద్రా యిక మనమావలకు సాగిపోవుదమురమ్ము.

బ॥ సరెనిన్ను మెచ్చితిని । కృష్ణయ్య ॥స॥ ధరణీగుమ్మడిదాల ధాముండవీవాని । సురహానివరులంత జూచినంతోషింప ॥స॥

వ॥ కృష్ణా నీపురుషార్థంబునకు నేనెంతయో మెచ్చితిని యిక నాకంసునివధించి లోకమునకు మేలుజేయుదము రమ్ము (అని వచ్చుచున్నంతలో)

చాణూర ముష్టికులు ప్రవేశము.

దర్శ్య॥ జగదేశవీరులాము । చాణూరముష్టికులము । పగవారల బట్టిద్రుంచె । బాహుబలాధ్యులాము ॥జ॥ రాజీతమూగ కంసరాజునాజ్ఞ

నుండెదాము । భూజనములకెల్ల వేశ । భుగూలుబుట్టించెదాము ॥జ॥
కరులనైన గిరులనైన కరములచేజిమ్మెదాము । ధరగుమ్మడిదాలపారి ।
హరికై నను వెరువబోవు ॥జ॥

సం-వ॥ అని చాణూర ముప్పికులు కృష్ణబలరాములంజూచి యే
మనుచున్నారన.

వాదం - దర్శ్య.

చా॥ భయములేక మాయాగధనున్నును । భంగముగావించిశారా ।
రయమొనరించెద మిమ్ములనిప్పుడె । రండిగోపబాలకులారా ॥భ॥

వ॥ ఒరే గొల్లకుర్రులారా మీరేమాత్రము భయములేక మా
యాగధనున్నును విరచివేసితిరి గావున మిమ్మిప్పుడేమి గావించెదనో
చూడుడు.

కృ॥ ఎంతటివాడవురా నీచామ । ఘమ్మిట్లుబల్కుచుంటివిక్రూరా ।
యింతలోనె నీగొంతుబిసికి యా । యంతకుపురి కంపింతునురా ॥ఎం॥

వ॥ ఒరేనీచా నీనోటికివచ్చినట్లు ప్రేలితివేని నిన్నిప్పుడే యమ
సందనంబున కంపించెదను చూడుము.

ము॥ ముప్పికుండ నాపేరువిన్నచో । ముల్లోకంబులు భయపడురా ।
ముషిప్రహారంబులచే మిమ్ముల । నష్టపరచెదను చూడుడిరా ॥ము॥

వ॥ ఒరే కుర్రులారా నాముష్టిప్రహారంబులచే మిమ్ముల రూపు
మాపెదను చూడుడు.

బ॥ ఖలుడావిన నీగర్వమునర్వము । గనుగొంటిని నిన్నికవిడరా ।
హలాయుధంబున నిమిషములో నీ । తలకొనరికి వేసెదగనరా ॥ఖ॥

వ॥ ఒరే పాపాత్మా యిదో నాహలాయుధంబున నీమస్తకమును
శకలీభూతంబుల గావించితిని చూడుము (అని హలంబుచేమోదిన ముష్టి
కుండు నేలంబడి విగతజీవుండగును అదిగని)

చా॥ పోరలార మిమ్మిరుద్ధర నాదగు । భూరిఖడ్గమున జీరెదరా ।
పారిపోక నిల్వనిల్వడి యెటుపారియున్న నేవిడవనురా ॥పో॥

వ॥ ఒరే బాలకులారా నాభుజబలంబెరుంగక వాదులాడుచుంటిరి
యిదో మిమ్ముల నొక్కపెట్టున జంపివై చెదను చూడుడు (అని తమపైకి
లంఘింప జూచుచున్న చాణూరునిజూచి)

కృ॥ దుడుకురక్కనుడ నీయెదపైనాదగు । పిడిగ్రుద్దొక్కటి గుడ్డి
తిరా । వడివడిరక్తము గ్రక్కించితి నీవనగను నెంతటివాడవురా ॥దు॥

సం-వ॥ అని ఒక్క గుడ్డుకే చాచారుని జంపుటయు నదిగని
బలరాముండు.

బ॥ తమ్ముడముందుకు సాగిపోవుదము । తడవేలనురారమ్మింకా ।
యిమ్మహిలోపల గుమ్మడిదాల పు । రమ్మనవెలసినవాడవుగా॥

సం-వ॥ అని యిటులా బలరామకృష్ణులు చాచారముష్టికుల
వధించి వచ్చుచుండుటవిని కంసుండు తనమంత్రిలతో నేమనుచున్నాడన.

కం-వ॥ మంత్రిలారా మనచాచార ముష్టికులను వధించి బల
రామకృష్ణులు యిచ్చటికి వచ్చుచుండిరట వారినిందు రాకుండ నష్టగింపుడు
(అని యిటులనుచున్నంతలో కృష్ణబలరాము లేతెంచి)

వాదం - దర్శు.

కృ॥ ననురాకుండగ జేయం । గను నీకునుసాధ్యమా । దనుజాధమ
నీకొర కవ । తారమెత్తుటెరుగవా ॥న॥

వ॥ ఒరే కంసాధమా నన్నురాకుండ జేయుటకు నీతరమా నిన్ను
వధించుటకై యవతారమెత్తిన శ్రీమన్నారాయణుండనని యెరుగవా.

కం॥ ఒకచోటనుబుట్టియు వేరొకచోటను బెరిగియు । ముఖ
మెత్తుకవస్తివి ఛీ । మూర్ఖుడ పొమ్మింకనూ ॥ఒ॥

వ॥ ఒరే నీవట్టి శూరుడవేయెనచో వుట్టినచోటనేయుండక నాకు
వెరచి పారిపోయి వేరొకచోట బెరిగినట్టిచోరుడవు పొమ్ము నీముఖము
జూడగూడదు.

కృ॥ చోరుడనేగాదు మహా । శూరుడనే వినుమిరా । ఘోరపాప
కారినిన్ను । గూల్చివైతుచూడరా ॥చో॥

వ॥ ఒరే పాపాత్మా నేను చోరుడనుగాను శూరుడనయ్యే వచ్చి
తినిరమ్ము నీరణకౌశలంబు జూపుము.

కం॥ పోరడవెనీతోనేను । పోరునల్పనవ్వరా । పారిపోయిబ్రతుకు
నీకు । పాణదానమిస్తరా ॥పో॥

వ॥ ఒరే వ్రేలెడంతలేవు నీతోనేను బోరినచో యీజనులంత
నవ్వరా పారిపోయి బ్రదుకుము. లేదేని నాకరవాలంబున కెరజేతును.

కృ॥ దిట్టతనముజూపకు నీ । జుట్టుబట్టి నొంచితి । గట్టిగనీకతికె
బిసికి । కాలునిపుడికంపితి ॥౬॥

సం-వ॥ అని కృష్ణుండు కరిపై లంఘించు సింహకిశోరమువలె కంసు
నిపై కురికి వానికిరీటుంబునుదన్ని జుట్టునుదొరకించుకొని నేలంబడవైచి
ముప్పివ్రహారంబుల నంత మొందించుటయు నదిగని బలరాముండు.

బ॥ జనుదెంచినపని దీరెను । జచ్చెను యీకంసుడూ । మనజననీ
జనకులకడ । కును నేగెదమిప్పుడూ ॥జ॥

వ॥ కృష్ణా మనమే తెంచిన కార్యము సఫలమయ్యెను యిక మన
జననీజనకులకడకేగి యీవర్తమాన మెరిగించి వారల సంతోషవరచ
వలెను రమ్ము.

కృ-వ॥ ఔను పోదముపదుము. (అని దేవకీవసుదేవుల సన్నిధికిరు
దెంచి) జననీజనకులారా మీకిదే వందనంబాచరించువారము. మమ్ము
కరుణించి దీవించుడు.

వాదం - దర్శు.

దే॥ రారకుమారా । నను । జేరనుధీరా । రారానినుజూడ కరవు
దీరెనుగదరా ॥రా॥

వ॥ కన్నతండ్రి కృష్ణా నిన్నుజూచినంతలో నాకు కన్నులపండు
వయ్యెను రమ్ము నాకొకమద్దియ్యు.

కృ॥ కన్నవారలా । మి । మ్రొన్నగచాలా । యెన్నరాని బాధల
నొందించితినిలా ॥క॥

వ॥ జననీజనకులారా మానిమిత్తమై యీకంసునితో ననేకబాధ
లొందితిరి మమ్ముల క్షమింపుడు.

వసు॥ ధాతవ్రాసినా । వ్రాలు । దప్పదెంతైనా । నీతిప్పిందేమి
గలదు । నిజమిదిసూనా ॥ధా॥

వ॥ కుమారా యిదియంతయు మాపూర్వకర్మఫలమేగాని వేరు
గాదు.

బ॥ యీధరందునా । మీకు । బాధలనిడినా । అధముండగు
కంసుడు మాతమయ్యెనుగానా ॥మీ॥

వ॥ జనకా మిమ్ముల నప్తకష్టంబులం బెట్టిన కంసునివధించితిమి
నేటితో మీకష్టంబులు కడతేరెను. రండు ద్వారకకు బోవుదము.

దే॥ యెంతో సుదినమూ । నే । డెంతవరువమూ । వింతగగుమ్మడి
దాలా । వెన్నునికృతమూ ॥యెం॥

వ॥ కుమారులారా మీఅమ్మతో పమానమైన వాక్కులచే నా
కెంతో ఆనందమనిపించు చుండెను. తండ్రులారా అటులే పోవుదము
వదుడు. (అనిన శ్రీకృష్ణబలరాములు సంతోషస్వాంతులై కంసునితండ్రి
యగు ఉగ్రసేనుని బలిపించి మధురానగరం బాతసికి పట్టాభిషేకం బొన
రించి జనసేజనకులతో సహా రథాగ్రాధులై ద్వారకానగరంబున కే తెంచి
సంతోషంబున నోలలాడుచుండిరంత.

మంగళ హారతి.

శ్రీవసు దేవసు దేవకితనయా । శ్రీతజనరక్షక హారతిదో । పావన
చరితా భవభయరహితా । గోవిందాజయహారతిదో ॥శ్రీ॥ సరసిజలోచన
సన్నునిపాలన । కరివరదాజయహారతిదో । కరుణాకరగిరిధర శ్రీకరయదు ।
వర వరదాజయహారతిదో ॥శ్రీ॥ నందనంద యరవిందనయనముచు ।
కుందవరద జయహారతిదో । కందిబాలకిష్టయనేలిన యానందకంద జయ
హారతిదో ॥శ్రీ॥

కృష్ణలీలలు సంపూర్ణము.